

Jaarfeesten draaiboek voor de buitenschoolse opvang.
Geïnspireerd door de antroposofie en Vrij School Pedagogiek.

Afbeelding: Almuth Hewel

Inhoud

Voorwoord	blz 2
Overzicht jaarfeesten en jaartafel op kleur	blz 3
Lentetijd	
• Carnaval	blz 6
• Vastentijd, Palmpasen en Pasen	blz 11
• Hemelvaart en Pinksteren	blz 15
Zomertijd	blz 19
• Sint Jansfeest	blz 19
• Zomertijd	blz 24
Herfsttijd	blz 29
• Herfst	blz 29
• Sint Michael	blz 33
• Sint Maarten en Halloween	blz 38
• Sinterklaas	blz 45
Wintertijd	blz 60
• Adventstijd en Kerstmis	blz 60
• Driekoningen	blz 70
• Winter	blz 73
• Maria Lichtmis	blz 83

Voorwoord

Dit draaiboek is te zien als handleiding.

Het bevat achtergronden en handvatten om te gebruiken in de buitenschoolse opvang. Het is een basis en natuurlijk kun je altijd zelf eigen ideeën blijven vormgeven.

We hebben veel gebruik gemaakt van internet. Ook gebruiken we onze eigen ervaringen.

Als leidsters op de bso, en wat Petra betreft, ook haar eigen genoten onderwijs op Vrije Scholen en de top opleiding Antroposofische Kinderopvang.

Gebruikte websites: everydaymommyday.com, doehoek.nl, pinterest.nl, youtube.nl.

Op youtube.nl vind je veel liedjes met muziek en tekst.

Ook zijn we geïnspireerd door de jaarfeestenboekjes van de topopleiding antroposofische kinderopvang en we hopen dat het inspirerend werkt voor jullie als pedagogisch werkers op de bso.

Veel werkplezier, samen met de kinderen.

Anne Riek en Petra

Overzicht Jaarfeesten

Drie koningen wordt op 6 januari gevierd

Bij dit feest worden de drie wijzen die uit het Oosten kwamen om het Christuskind te aanbidden herdacht. Elk van hen nam een cadeau mee voor het kindje Jezus, goud, mirre en wierook die je symbolisch kunt bekijken.

- Goud gaf men voor inzicht in de geestelijke en goddelijke wereld.
- mirre werd gegeven voor verbinding van de ziel met het onsterfelijke en het eeuwige.
- Wierook gaf men voor deugd en offerbereidheid

Maria Lichtmis is een feest op 2 februari

Het laatste feest van de lichtfeesten is Maria Lichtmis. Het is een feest van het steeds sterker wordende daglicht. Een feest waarmee men zich bewust is dat Moeder aarde aan de Schepping het nieuw geschapen licht opdraagt.

Zeven weken voor Pasen is er het Carnavalsfeest

valt jaarlijks niet op dezelfde datum, daarom wordt er over zeven weken voor Pasen gesproken. Carnaval is een uitbundig feest dat vanuit oudsher vooraf een sobere vastentijd kende. Tegenwoordig is het een groot verkleedpartij feest.

Een week voor Pasen viert men het Palmpasen

Voor en tijdens het feest Palmpasen worden er palmpaasstokken gemaakt, doorgaans door kinderen. De oorsprong hiervan ligt voor de tijd van Christus. Tegenwoordig herdenkt men de intocht van Jezus in Jeruzalem tijdens Palmpasen, door gebruik te maken van takken. De eerste zondag na de eerste volle maan in de lente, is het

Paasfeest

Met **Pasen** viert men het ontluiken van de lente en de opstanding uit de dood van Christus. Dit feest wordt gevierd vanuit hoop, verwachting en groei. Men staat tijdens dit feest open voor ontwikkeling. Kleine kinderen vieren het feest vanuit een belangrijk punt; de aansluiting met de nieuwe ontwikkelingen in de ontluikende natuur. Grotere kinderen houden zich bezig met de opstanding van Christus.

Vijftig dagen na het Paasfeest viert men Pinksteren

Op aansluiting van het Paasfeest viert men Pinksteren. Hier viert men de uitstorting van de Heilige geest, waarbij een goddelijke bezieling een grote onderdeel is. De natuur speelt ook een grote rol bij dit feest. De bloei en groei zoals we die in de lente kennen, worden betrokken bij het pinksterfeest. Muziek en kleurrijke bloeiende natuur staan neutraal tijdens dit feest.

Op 24 juni viert men Sint Jan

Sint Jan valt samen met de zomerzonnnewende, waar de dagen weer korter worden. Het feest van Sint Jan is het laatste feest voor de zomervakantie. Het feest wordt gevierd in veelal witte kleding en vrolijke bloemenkransen. Het feest is een herinnering aan het begin van de oogsttijd. Vroeger was men meer betrokken bij de groenten, granen en aardappelen die we eten. De oogsttijd was voor iedereen herkenbaar en zeer belangrijk. Het is een feest van Johannes de Doper. Men springt tijdens het feest over het Sint Jansvuur heen en genieten van de buitenlucht.

Michaelfeest is een feest op 29 september

Een feest gericht op een goede oogst en gezonde gewassen. Michael is de bringer van zonnekracht. Een krachtbron om de wintermaanden door te komen. Michael stimuleert je innerlijke kracht te gebruiken om het kwade in je en om je heen te bestrijden. Moed en doorzetting zijn twee sterke punten die tijdens dit feest naar voren komen. Het feest wordt gevierd op de laatste donderdag van september en wordt gevierd als een dag van dankbaarheid.

Op 11 november viert men Sint Maarten

Het was een 'bedelfeest' welke een lange tijd vooral voor de armen een zeer belangrijk feest was. Rijke burgers distantieerden zich er eerst van, pas in de 20ste eeuw veranderde de houding, doordat men de traditie wilden behouden. Men hoopte dat het een bekend vredesfeest zou worden. Het is uiteindelijk een feest geworden waar de invulling per streek verschillend is. Zo beleefde men de aandacht die Sint Maarten als ridder voor een bedelaar had, door deze zijn mantel aan te bieden, als een menslievende daad. Hierdoor wordt het feest in sommige streken als een feest van menslievendheid en offerbereidheid gevierd.

Advent: vanaf de vierde zondag voor Kerstmis

De adventstijd begint vier zondagen voor Kerst, en elke zondag wordt er een kaarsje aangestoken van de adventskrans. We leven naar Kerstmis toe en stellen ons open voor wat er uit de hemel naar ons toe zal komen. Het betekent ook dat het licht van de natuur, het uiterlijke licht, in deze tijd afneemt en heel zwak wordt. Hierna moet je aanspraak maken op jouw innerlijke licht. Het mooiste symbool hiervoor is het Christuskind, dat vanaf zijn geboorte verder mag groeien, ook in ons.

Sint-Nicolaas wordt gevierd op 5 december

Sint Nicolaas herinnert aan de bisschop van Myra, die heel veel goede dingen heeft gedaan. De diepere betekenis van dit feest is niet echt eenduidig te noemen. Enerzijds kan Sint Nicolaas een

wegbereider zijn voor het Christuskind, anderzijds wordt hij ook gezien als iemand die ons leert hoe we één worden met het kind in onszelf. Daarnaast wordt dit feest simpelweg gevierd als een feest van geven en ontvangen.

Kerstmis

Het feest van Kerst wordt gevierd op het moment van de winterzonnnewende. De zon is over haar diepste punt heen en vanaf dat moment wordt het weer lichter. De geboorte van het Christuskind in de Kerstnacht zorgt voor het goddelijke licht, dat op aarde komt.

Jaartafel beknopt per maand en op kleur.

De jaartafel verandert ongeveer 1x per maand. Hieronder een overzichtje met steekwoorden hoe je een jaartafel kan vormgeven.

Januari: Driekoningen

Donkerblauwe achtergrond. Met het kerstfeest nog vers in de herinnering (zie december), zijn de driekoningen op weg naar de stal en komen aan op 6 januari. Daarna vluchten Josef en Maria in de ene richting en vertrekken de koningen in de andere richting.

Februari: Wintertijd

Witte (met lichtblauwe) achtergrond. Koning Winter, kinderen op sleetjes en schaatsen. Sneeuwpop, een spiegel als meertje en sneeuwvlokken.

Maart: Voorjaarsbegin

Bruine met groene achtergrond. Moeder Aarde met wortelkindjes, kleine ontkiemende plantjes.

April: Paastijd

Lichtgroene achtergrond. Mooie takkenbos en elke dag een ei extra in de takken. Jonge dieren, haasje, kippen en lentefee

Mei: Hemelvaart en Pinkstertijd

„ Lichtgroene achtergrond. Tussen Hemelvaart en Pinksteren elke dag een gouden ei erbij in de takken. Op Pinksteren alle eieren weg en daarvoor in de plaats witte duifjes. Plantjes en diertjes. Dansende kinderen om een meiboom.

Juni: Zomer- en Sint Janstijd

Groene achtergrond met eventueel kleuraccenten. Bloemenkinderen, een bos bloemen, vlinders, bijenkorf en bijtjes. Een witte lelie en een rode roos voor Sint-Jan.

Juli & augustus: Zomertijd

Gele achtergrond. Strand, zand, schelpen, bootjes, vuurtoren, bloemen.

September: Oogsttijd

Donkergele achtergrond. Zonnebloem, molen, graan, appels, peren, mais, etc

Oktober: Michaëlstijd en oogstfeest

Rode achtergrond. Zwaard, draak, weegschaal, pompoenen, herfstschatten uit de natuur, vliegertje.

November: Herfst, Sint Maarten en Sinterklaastijd

Bruin, rode achtergrond. Herfstschatten uit het bos, kabouters, egels, eekhoorntjes, lantarentjes voor Sint-Maarten en vanaf de intocht een Sinterklaas met pietjes en/of cadeautjes.

December: Advents- en Kersttijd

Donkerblauwe achtergrond. Eerste advent alleen de stal en stenen, tweede advent iets uit de plantenwereld, derde advent schapen en de os en vierde advent herders.

Vanaf de eerste advent lopen Maria en Josef met het ezeltje samen stap voor stap naar de stal. Met kerst zijn ze in de stal en is het kindje geboren en staan de herders om de kribbe. In de hemel zijn eventueel engelen en gouden sterren.

Carnaval

Carnaval is een gekerstend heidens volksfeest, zoals zo vele feesten in het jaar. Oorspronkelijk was de datum van de carnavalstijd namelijk niet verbonden aan het kerkelijke paasfeest. Het was een feest ter bescherming van het ontspruiten van de natuur.

Het was een groot eetfeest, waarbij de resten uit de voorraadkast op werden gemaakt. Men at (pannen) koeken van de laatste restjes meel, vet en eieren, die anders zouden bederven. Daarnaast was deze tijd, overeenkomstig met Maria Lichtmis, de tijd van het zuiveren. De nog steeds bekende voorjaarspoets was in deze tijd belangrijk, net als de lichamelijke reiniging door het vasten of een ontgiftingskuur.

De datum van carnaval is in het kerkelijke jaar verbonden aan Pasen. Paaszondag valt op de eerste zondag na de eerste vollemaan na het begin van de lente. De 46 dagen voor Pasen is de vastentijd, die begint op aswoensdag. De vastentijd is 40 dagen, de 6 zondagen die daarbinnen vallen zijn daarvan uitgezonderd.

Van oudsher vierde men op de dinsdag voor aswoensdag vastenavond. Intussen is het feest een beetje uitgerekt en begint het al 7 weken voor Pasen. Carnaval duurt nu officieel van zondag tot dinsdag.

Klokslag middernacht moet het feest ten einde zijn en begint de vastentijd. De tijd van uitbundigheid is voorbij, de tijd van inkeer en boetedoening is gekomen.

Lang geleden wist men nog hoe afhankelijk men was van de vruchten van de natuur. Moeder Aarde was heilig en moest verzorgd en vereerd worden. Een goede reden eigenlijk om in de huidige tijd dit feest naar een nieuw niveau te tillen. Laten we dansen op het leven,

laten we ons weer verkleden en laten we de boze 'geesten' die het niet goed voor hebben met de natuur verjagen, zodat we weer een nieuw gemeenschappelijk gedragen bewustzijn ontwikkelen voor onze afhankelijkheid van onze prachtige, maar oh zo kwetsbare aarde.

Het verkleden tijdens carnaval komt dus voort uit een oude heidense tradities. Men geloofde erin dat als je maar genoeg lawaai maakt, je met fakkels rondloopt en je woest verkleedt en gedraagt, boze geesten werden weggejaagd. En dat was van grote importantie! Want voor het ontluiken van de natuur was het belangrijk dat de kwetsbare ontwakende 'wortelkinderen' grote bescherming kregen tegen het kwade.

Jaartafel

Carnaval heeft niet echt een jaartafel. Je versiert de ruimte, zet knutselhoekjes klaar, zorgt voor drinken en wat lekkers: vieren maar.

Wel kun je een leuke carnivals kaart neerzetten met wat grappige attributen erbij op een gekleurde regenboekdoek.

Activiteiten

1. Maak samen heksentrappetjes uit bijvoorbeeld crêpepapier ter decoratie.

Heksentrappetje, muizentrappetje of kaboutertrappetje vouwen is een van de meest simpele vormen van creativiteit voor een peuter en kleuter. Je hebt twee stroken gekleurd papier, je plakt het begin stukje aan elkaar vast. Vervolgens vouw je steeds de

stroken om en om over elkaar heen. Blijf hiermee doorgaan tot de stroken zijn opgevouwen.

Wat kan je er mee maken?

- een inktvis
- poppetjes van muizentrapjes en plastic bekertjes
- babytjes
- girafjes traktatie
- gekleurde piet van een wc rolletje en muizentrapjes
- Een rupsje nooitgenoeg van het muizentrapje. Maak een groen blad van stevig groen papier met een gat er in.

2. Bak grappige drollenkoekjes en deel die uit.

Dit heb je nodig voor 16 koekjes: 250 gram witte basterdsuiker
2 zakjes vanillesuiker 200 gram zachte (room)boter 1 ei 180
gram rijstmeel 180 gram Doves Farm meel of Schär mix C 5
gram fiberhusk 40 gram cacao-poeder witte en zwarte fondant

of 32 suikeroogjes glutenvrije chocoladepasta Hoe je het maakt: • Klop met een mixer de zachte boter met de basterd- en de vanillesuiker in een kom. Blijf kloppen tot het er lichter uit gaat zien. Dat kan wel 5 minuutjes duren! Blijf goed kloppen en doe het ei erbij. Als het ei er goed door gemengd is, doe je al het meel, de fiberhusk en de cacao poeder erbij en mix je het met deeghaken tot het goed gemengd is. Pak het deeg in vershoudfolie en laat het een uur rusten in de koelkast. • Maak ondertussen van witte en zwarte fondant 32 oogjes. • Verwarm de oven voor op 175 graden. • Verdeel het deeg in 16 gelijke stukjes en kneed het per portie heel even door. Maak er dan een slang van met aan één kant een puntje. Begin met oprollen bij de 'dikke' kant. Druk en duw de rol naar boven toe tot je een drolletje met een puntje hebt. Hoe hoger je drolletje nu wordt, hoe hoger het is als het weer uit de oven komt. Deuken zijn nu niet erg, omdat de drolletjes groter worden en de deuken er dan uit gaan. • Bak de koekjes in de oven ongeveer 15 tot 20 minuten. • Laat de koekjes afkoelen en plak de oogjes met een klein beetje chocoladepasta en een cocktailprikker erop.

3. Maak samen maskers.

4. Clowncollages maken

4. Narretje maken

6. Verzin een verkleedthema. Wij doen dit jaar bosdieren bij ons in de kleuterschool en in de eerste klas van de vrijeschool is het thema sprookjes.

7. Maak er een dag van vol zang, lach en dans!

Om (voor)te lezen

1. Over een kleine mol die wil weten wie er op zijn kop gepoept heeft?
2. De gruffalo van J. Donaldson
3. Anna viert carnaval van K. Amant
4. De wegpiraat van J. Donaldson
5. Lotta viert carnaval van D. Put en R. de Wulf
6. Meester Kikker van P. van Loon
7. Rotbeesten van R. Dahl
8. En kijk in het boek Nederland van C. Dematons voor een prachtige afbeelding van een carnavalsoptocht.
9. Rupsje Nooitgenoeg

Carnavalsliedje

'Het rommelebomt al in de straten
Toedeliedoe in het café
Ik heb mijn mutsje thuis gelaten
Kom wie danst er met ons mee?'

Vastentijd, Pasen en Lente

De weken tussen Carnaval en Pasen zijn weken van verstillings en zelfbezinging.

Na het je uitleven op vele fronten tijdens Carnaval bereiden we ons nu voor op het paasfeest.

Tijdens de vastentijd werd vroeger (en sommige kerkgangers doen het nog steeds) gevast. Er werd geen of weinig vlees gegeten en niet gesnoept. Kinderen kregen ieder een trommeltje om gekregen snoepgoed in te bewaren. Dit mochten zij dan op de zondagen openen en opeten. Ook een tijd van verinnerlijking en zelfonderzoek.

Bijvoorbeeld:

De ondeugden:

1 Superbia - hoogmoed/ijdelheid

2 Avaritia - hebzucht

3 Luxuria - lust

4 Invidia - afgunst

5 Gula - onmatigheid/vraatzucht

6 Ira - woede

7 Acedia - luiheid

De deugden:

1 Prudentia - verstandigheid/wijsheid

2 Iustitia - rechtvaardigheid

3 Temperantia - zelfbeheersing

4 Fortitudo - moed

5 Fides - geloof

6 Spes - hoop

7 Caritas - naastenliede

Door jezelf hierop te bezinnen werkt dit op onbewust niveau door op de kinderen en merk je het bij de kinderen ook eerder op. Dan kun je ze hierop aanspreken en erbij begeleiden. Dan ervaren zij ook de essentie van de vastentijd.

Pasen is het feest van het nieuwe leven. Al eeuwen viert men het ontwaken van de natuur uit de winterslaap. Overal barsten de knoppen, bloemen bloeien, vogels bouwen hun nest en lammetjes huppelen in het veld; ook de lente begint rond de paastijd!

Binnen de christelijke traditie is Pasen belangrijk door het sterven en de opstanding van Christus.

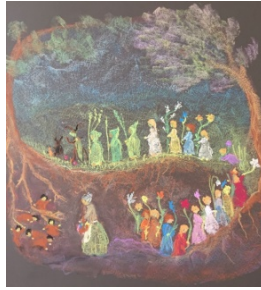
De Jaartafel

Vanuit de Vrije Pedagogiek vieren we met de kinderen de jaarfeesten.

In dit geval dus het Paasfeest. Het feest van nieuw leven. We kiezen voor de kinderen niet het aspect van de lijdenstijd maar van de opstanding. Na Pasen begint de natuur aan de lente en zien we overal in de natuur groeien en bloeien. Beelden werken vormend op de kinderen. Daarom gebruiken we in de opvang volgens de Vrije Pedagogiek ook jaartafels met taferelen die samenhangen met de tijd van het jaar en de jaarfeesten. **Voor de kinderen leggen we de nadruk op het eerste.**

In het begin van de vastentijd is de jaartafel sober. Hij symboliseert de overgang van de winter naar de lente.

De eerste weken is hij bruin met de wortelkindertjes. Die krijgen hun bloemenkleertjes aan en zijn op weg naar boven als voorbereiding op de lente. Je kunt ook het boek van de wortelkindertjes nog gebruiken of een mooie kaart.

De laatste 2 weken richt je je al op de komende lente met een lichtgroene kleur. De lentebloemen verschijnen op de jaartafel, evenals bijvoorbeeld het nestje met waterkers waar met Pasen de eitjes in komen te liggen. Ook kun je een hazelaartak neerzetten waar voor het paasfeest de zelfgemaakte eitjes in komen te hangen. Haasjes, kuikentjes, lammetjes horen er ook bij.

Ook een kleine, zelfgemaakte palmpasen stok kun je voor palmasenzondag toevoegen. Of je kiest voor een kaart van de palmpasen optocht.

Activiteiten

Gedurende de vastentijd kunnen we op de bso al voorbereidingen treffen voor het paasfeest.

Activiteit 1

Tuinkers zaaien voor de paaslunch. Deze activiteit is gekozen omdat het voor de kinderen goed is om het beeld van de groei van nieuw leven mee te krijgen. Ze zaaien zelf de tuinkerszaadjes in een bakje in aarde en zien het dus groeien. Tuinkers is gekozen omdat de groei snel gaat en dus in de week voor de paasweek gedaan kan worden. Met Pasen ligt er dan hun zelf versierde ei in.

Activiteit 2

Het plaatsen van een hazelaartak op de jaartafel. Voor de Kelten stond de hazelaar voor leven, vruchtbaarheid en vernieuwing. Past daarom ook in de paastijd.

Aan deze takken hangen we versieringen. Deze maken we eerst. In dit geval knippen de kinderen een eivorm uit gekleurd papier en gaan deze zelf versieren. Daarna maken ze een gaatje met de perforator bovenin het ei en doen daar een gekleurd lintje door om het ei vervolgens aan de paastak te hangen. Ze mogen er zoveel maken als ze willen, ook voor thuis.

Activiteit 3

Paasbroodjes bakken. Eventueel met de extra hulp van een ' bso-oma' gaan de kinderen paasbroodjes bakken in de vorm van een paashaantje. Bij deze activiteit leren de kinderen ook rekenvaardigheden zoals hoeveelheden meel e.d. die nodig zijn voor het bakken. Ook mixen zij zelf het deeg. Zij vormen hun eigen paasbroodje en leren omgaan met de oven. Dit alles natuurlijk onder begeleiding en al naar gelang de mogelijkheden qua leeftijd. Het vraagt om samenwerking. De groten helpen de kleintjes. De paasbroodjes komen mogen mee naar huis voor hun paasontbijt.

Activiteit 4

De leiding heeft de dag ervoor de benodigde eieren hardgekookt. De kinderen mogen dan allemaal een eigen Paasei versieren dat dan op hun mandje met tuinkers wordt gelegd. Zorg wel voor een paar extra

eieren zodat we wat in reserve hebben voor noodgevallen. Zowel de zelf gezaaide tuinkers als het ei staan voor nieuw leven.

Activiteit 5

Paaslekkers met paasverhaal. Omdat de kinderen op school al een paaslunch gevierd hebben doen wij dat op de bso niet meer. Wel zorgen we voor matses op tafel en paaslekkers. En we vertellen tijdens het genieten hiervan een paasverhaal. Als ze naar huis gaan mogen ze hun mandje met tuinkers meenemen en ook de zelfgemaakte paasversieringen.

De activiteiten staan in relatie tot elkaar rondom het jaarfeest Pasen.

Maar ook heeft het te maken met samenwerken, naar elkaar luisteren, elkaar helpen en ontwikkelingsmogelijkheden.

Lenteverhalen om (voor) te lezen

- De Wortelkindjes van Sybille von Opfers
- Van Lente tot Zomer van Lidwien van Geffen
- Lente van Gerda Muller
- Pelle's nieuwe kleren van Elsa Beskow
- Pippa en Pelle in de lentetuin van Daniela Drescher
- Lentefeest van Diane Monson
- Laat mij het levenswater zoeken van Ineke Verschuren

Lente liedjes en versjes:

'Krokusbolletje, kom eens uit je holletje
Met je blaadjes paars en geel
Op je groene steel'

IK WEET DAT DE LENTE KOMT

Handwritten musical score for the song 'Ik weet dat de lente komt'. The score is written on four staves in G major (one sharp) and 4/4 time. The lyrics are written below the notes.

Ik weet dat de lente komt, ik weet het nu heel zeker,
ik weet dat de lente komt! Waarom waarom waarom? wie
heeft jou dat vertelt? Het lammetje het lammetje, wie
heeft jou dat vertelt? Het lammetje in het veld!

4

Pasen:

' Bim bam beieren
De koster lust geen eieren
Wat lust hij dan
Spek in de pan
O, wat smult de koster dan'

'1 ei is geen ei
2 ei is een half ei
3 ei is een paasei'

't Is paasfeest zei de vink
En zong een liedje van plezier
En de merel op het dak
In zijn mooie zwarte pak
Zong ook al dat het pasen was
Van tierelierelier
Alle vogels zongen luid
Boven alle klokken uit
't Is paasfeest Halleluja'

Vrije schoolliedjes vind je veel op youtube.

Hemelvaart en Pinkstertijd

Hemelvaart.

Wanneer de lente overgaat in de zomer, wanneer de warmte toeneemt, ontstaat er in de natuur een bijzonder fenomeen. De stralen van de zon laten de levenssappen in de aarde weer stromen, zodat bomen, planten en bloemen weelderig groeien en bloeien. De zon neemt het water op uit meren en rivieren en de regen brengt het water naar de aarde zodat de grond weer vruchtbaar is. Is de natuur en haar levenscyclus niet een wonder? Vanuit de christelijke traditie is het de hemelvaart van Christus.

Het is in onze levens, waar we niet meer zo dicht bij de natuur staan, goed om af en toe bewust stil te staan bij het leven dat onze aarde ons biedt. Daarom is het een prachtige traditie om in de hele vroege ochtend van Hemelvaartsdag te gaan dauwtrappen. Het dauwtrappen kent zijn oorsprong waarschijnlijk in heidense gewoonten, waar men door in de natuur te wandelen, de heropleving van de natuur eert.

Activiteiten:

Vroeger stuurden de kinderen met hemelvaart een ballon met een boodschap eraan de lucht in. Tegenwoordig niet meer vanwege het milieu. Een mooi alternatief is om bloemen in een riviertje kunnen zetten. De kinderen kunnen dan eindeloos kijken naar het wegdrijven

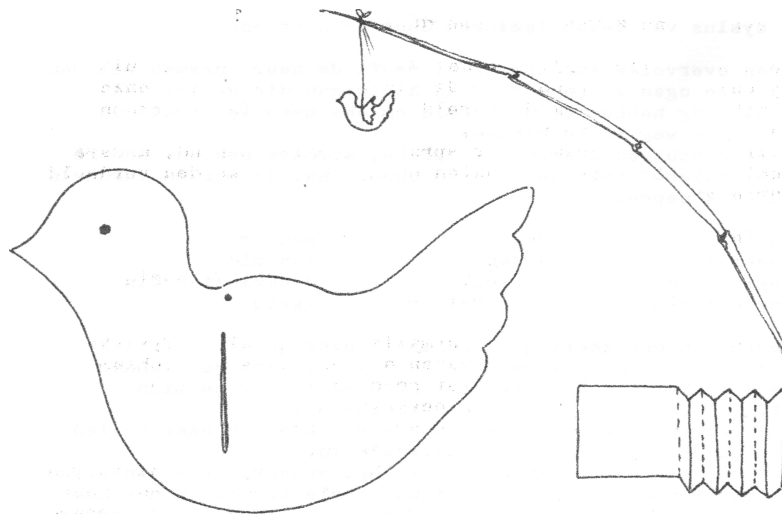
van de bloemen. Extra mooi is het natuurlijk om aan elke bloem een wens mee te geven.

Vogels hebben vliegen in de lucht en verbinden daarmee hemel en aarde. In april en mei zijn de meeste vogelsoorten in de vroege ochtend te horen. Ze gaan nestjes bouwen en eitjes leggen. Ga je dauwtrappen, vergeet dan niet naar de verschillende vogelsoorten te speuren.

Met de kinderen kun je op de BSO vogels kijken en vogelhuisjes maken en ophangen zodat ze kunnen nestelen en eitjes leggen.

Als activiteit kun je in de tijd tussen hemelvaart en Pinksteren gouden eitjes schilderen en bijvoorbeeld kleine witte duifjes maken van bijenwas en/of vouwen van papier. Deze duifjes kun je ophangen in de ruimte en op de jaartafel. Na het feest kunnen de kinderen de duifjes dan mee naar huis nemen.

Tussen Hemelvaart en **Pinksteren**

Met Pinksteren vieren we, naast het christelijke feest dat verband houdt met het ontvangen van de heilige geest (gesymboliseerd door een witte duif), ook de uit Oud-Europese volkeren ontstane Meifeesten of Voorjaarsriten (de Kelten noemde dit [Beltane](#), de Germanen vierden [Vanadis- of Walpurgisnacht](#)). Deze feesten werden gehouden uit dank voor de vruchtbaarheid en groei­kracht. Men bracht offers en er werden verhalen verteld, men sprong over het vuur en er werd een groot feest met eten, drinken en gezang gevierd.

De mensen begroeten de ontwakende natuur. In de hoop op een uitstekend oogstjaar, worden meibomen of pinksterbomen neergezet. De meiboom is een boomstam in het middelpunt van het dorp, versiert met linten en vlaggen en in de kroon een pinksterkrans. De meiboom staat symbool voor de verbinding tussen hemel en aarde. Dit gebeurt veelal op vrije scholen. Voor de bso hoef je dit dan niet meer te doen. Wel is het mooi om je **jaartafel** aan te passen.

Pinksteren op de jaartafel

Enkele voorbeelden

Met Pasen viert men het nieuwe leven, daarom is het mooi om pas met Pasen eieren op te hangen aan mooie voorjaarstakken. Symbolisch passend is het om tussen Pasen en Hemelvaart elke dag een ei extra op te hangen zodat er uiteindelijk 40 gekleurde eieren hangen. Tussen Hemelvaart en Pinksteren kunnen daar nog eens 10 gouden eieren bijkomen. Het hoeven geen grote eieren te zijn. Tegenwoordig koop je ook prachtige houten eieren die je eventueel kan kleuren.

Het is mooi om een lichtgroene achtergrond te creëren met mooie doeken. Het lichtgroene verwijst naar het frisse groen van het nieuwe leven en de jonge blaadjes aan de bomen. Daaroverheen kan met Pinksteren dan het zuivere wit komen in de vorm van een doek, bloemen, een kaars of witte duifjes.

Pinksterbruid

Traditioneel gezien is Pinksteren de tijd om een partner te vinden. Nog altijd is een bruidspaar een vaak voorkomende traditie bij Pinksteren. De bruid draagt daarbij het beeld voor de ziel uit, de bruidegom voor de geest. Pinksteren is het ultieme feest van verbinding. Verbinding tussen de mensen onderling, verbinding tussen de hemel en aarde; heilige verbondenheid waarvan het huwelijk symbool staat. Op de vrije school wordt er in de kleuterklassen ook een pinksterbruid en pinksterjonker gekozen (oudste jongen en meisje). Zij krijgen echte trouwkleding aan, er komt een optocht met alle kinderen en een bruidstaart. Na de optocht wordt er gefeest en gesnoept van de bruidstaart. Vooral de kleintjes zullen hier op de bso nog vol van zijn en hun spel hierop baseren.

Pinksterverhalen

Mooie verhalen voor Pinksteren vind je in het boek 'Laat mij het levenswater zoeken' van Ineke Verschuren. Op veel vrijescholen worden verhalen gezocht waarin de duif een belangrijke plek inneemt. De duif wordt zowel vanuit de Christelijke traditie als vanuit de voorchristelijke tijden gezien als hemelse boodschapper. De duiven zijn terug te vinden in de sprookjes *Hans en Grietje* en *Assenpoester*.

Zingen met Pinksteren

Onder dit artikel zie je een paar linkjes naar YouTube. Het pinksteralbum is nog maar een beetje gevuld, komende week volgen nog een hoop mooie liedjes, hou dit artikel en YouTube in de gaten.

Een liedje dat bijna alle vrijeschoolkinderen kennen is: Hier is onze fiere Pinksterblom:

De fiere Pinksterblom

1. Hier is on - ze fie - re Pink ster - blom. En ik wou hem zo gaag eens we - zen.

Met zijn groe - ne kran - sen om het hoofd en met zijn klin - ken - de bel - len.

Recht is recht, Krom is krom ge - lief je wat te ge - ven voor de

fie - re Pink - ster - blom, want de fie - re Pink - ster - blom moet voort!

2. "Boer, ik vraag je voor de laatste maal:
Heb je soms nog takkebossen?
In het donker stoken wij ons vuur,
Dat fikt en vlamt en knettert.

Vuur en vlam, rook en smook!
Zeg, danst misschien jouw mooie Trieneke deze avond ook
Met de fiere pinksterblom in 't rond?"

Zomertijd

Sint-Jansfeest

Op 24 juni begint de sint-janstijd.

Solstitium

Op 24 juni is het Johannesfeest, ook wel Sint-Jan of midzomerfeest genoemd. Het is het feest waar stilgestaan wordt bij de zonnewende (solstitium) en de geboortedag van Johannes de Doper. Voor de komst van de, nu gebruikelijke Gregoriaanse kalender was er de Juliaanse kalender, midzomer viel toen nog op 24 juni. Hoewel het zomersolstitium in de Gregoriaanse kalender opnieuw is vastgesteld op 21 juni, vieren veel mensen het zomerfeest nog altijd op 24 juni in verbinding met de Rooms Katholieke herdenkingsdag van Sint-Jan. Johannes zei dat een mens niet slechts kan bloeien en groeien, er moet een moment van inkeer en bezinning komen.

Tradities

Maar de tradities rondom Sint-Jan gaan veel verder terug. Het midzomerfeest is van oorsprong een groot feest, waarbij mensen de langste dag van het jaar vierden, sint-janskruid rooiden en de kracht ervan inzette om zich te beschermen tegen kwade invloeden. Er werden grote sint-jansvuren gestookt, die de kwade geesten moesten weg jagen. Men geloofde dat als je over het vuur springt, je een jaar van ongeluk en ziekten verschoond blijft.

Nog steeds viert men, vooral in Scandinavische landen, de warmte van de zon, het leven, de liefde en de uitbundige bloei in de natuur. Van gras en veldbloemen worden kransen gebonden (ze filmpje onderaan dit bericht), huizen worden met groen en bloemen versierd en het is feest kan beginnen! Men gelooft erin dat als je in de midzomernacht zeven bloemen plukt en die onder je kussen legt, je dromen zal van je toekomstige geliefde.

Ook op vrijescholen is aandacht voor de zomerzonnnewende. Kinderen komen in fleurige kleren met bloemenkrans op het hoofd. Scholen organiseren zomerse spelletjes, zang en dans. Samen met de ouders. Voor de picknick brengt ieder wat mee en dat wordt dan gedeeld. Als het weer mee zit kan er heerlijk met water gespeeld worden en kan natuurlijk een lekker ijsje niet missen als zomerse versnapering. Aan het eind van het feest durven sommige scholen het nog aan een zeer beschermd klein vuur te stoken. Wie durft mag daarover heen springen.

Jaarritme

De feesten door het jaar heen vormen een soort ankerpunt waarin we het ritme beleven dat vanuit de natuur op ons toestroomt. Maar tegenover die uiterlijke beweging is er ook een innerlijke beweging die daar altijd lijnrecht tegenover staat.

Het sint-jansfeest staat precies tegenover kerstmis. Daar waar we rondom de donkere en koude dagen van winterzonnnewende naar binnen gekeerd zijn, teruggetrokken in onze huizen, het (Christus) licht geboren zien worden, zien we bij het sint-jansfeest de tegenovergestelde beweging. We gaan naar buiten, we zingen en dansen en alles is versierd met bloemen. Het is het hoogtepunt in de natuur waarop alles uitbundig bloeit en groeit. Wij mensen genieten buiten van de lange, lichte dagen die geen einde lijken te kennen. Maar vanaf nu neemt het licht weer af en keert de mens weer langzaam naar binnen. Je kunt niet altijd blijven groeien, bloeien en zorgeloos genieten. Er komt een moment dat deze krachten omgevormd moeten worden, naar binnen gericht en teruggehouden

dienen te worden. Terughouding leer je door weer opnieuw te leren luisteren, niet te snel te oordelen. Laat ons de warmte niet naar de bol stijgen en word juist middenin de eindeloos lijkende, zomerse ontspannenheid bewust van de tegenpool in jezelf. Ontdek dat het wezenlijke van het leven slechts zichtbaar is in ons hart.

De Jaartafel

Met Sint-Jan viert men de bloeiende natuur. Mooi passend daarbij zijn groentinten of vrolijke zomerse kleuren. Bloemenkinderen passen mooi op de jaartafel evenals een mooie bos (veld) bloemen, vlinders en een bijenkorf met bijen.

Een witte lelie en een rode roos passen ook uitstekend op de jaartafel in de sint-janstijd. Waarom? Johannes de Doper maant tot inkeer, hij moedigde de mensen aan om het oude los te laten en een innerlijk andere houding aan te nemen. Ook in de natuur zie je dezelfde beweging. De dagen worden vanaf nu korter en we bereiden ons weer voor op het donker worden tot het weer kerstmis is. De beweging van het uitbundige, lichte buitenleven, naar het los laten en weer naar binnen gaan, is geen eenvoudige weg. Symbool voor deze weg staan de roos en de lelie. De witte lelie is daarbij het zuivere begin en de rode roos symboliseert de, soms doornige ontwikkelingsweg.

Activiteiten, op de bso of thuis

- Vlecht bloemenkransen of maak een krans door rood, geel en oranje crêpepapier te vlechten. (Bloemenkransen blijven langer mooi als je ze voor het gebruik op een bord in de koelkast legt met een natte doek eroverheen.)
- Blijf tot middernacht op, zing en dans om het vuur.
- Spring over een echt vuur(tje) of een mooi vuurtje gemaakt van gele en rode doeken.
- Organiseer zomerse spelletjes zoals eieren lopen maar dan met waterballonnen.
- Bak koekjes met eetbare bloemen.
- Maak ijsklontjes met eetbare bloemen.
- Doe een kersenpitten 'wie kan het verste spugen?' wedstrijd.
- Lees een midzomerverhaal.
- Maak samen een eenvoudige Bucketlist voor de zomervakantie (je kan als voorwaarde voor kinderen maken dat het (bijna) geen geld mag kosten:
 - (In de zee) zwemmen
 - Een schaap knuffelen
 - Een ijsje eten
 - Een boek lezen
 - Een ochtend wandeling maken met het hele gezin
 - Fietsen langs een rivier
 - Picknicken in de tuin
 - Stokbrood maken boven een kampvuurtje
 - Slapen in de tent bij iemand in de tuin
 - Een hut maken in het bos
 - Samen naar de sterren kijken
 - Verzamel schelpen op het strand met een gaatje erin en maak een zomerketting

Verhalen rondom Sint-Jan

Mooie boeken met verhalen voor Sint-Jan zijn:

1. **Laat mij het levenswater zoeken** van Ineke Verschuren
2. **Het hele jaar rond** van Marijke van Raephorst
3. **Het hele jaar rond** van Sandra Klaassen

Passende sint-jansverhalen zijn:

1. **De vuurbloem**, een Russisch sprookje over de midzomernacht en een onmogelijke liefde. Het sprookje is geschikt voor kinderen vanaf een jaar of 9 en je leest het [hier](#).

2. **De zes zwanen**, een sprookje van de gebroeders Grimm is een mooi sprookje dat in deze tijd van het jaar op veel [vrijescholen](#) verteld wordt aan kinderen vanaf een jaar of zeven.

Een koning moet trouwen met een heksendochter. Zij verandert zijn kinderen in zwanen. Om de betovering weer te kunnen verbreken moet de dochter van de koning 6 jaar niet spreken en elk jaar een hemdje van stro maken.

3. **De trouwe Johannes** van de gebroeders Grimm past ook goed bij Sint Jan. Het verhaal is voor grotere basisschoolkinderen geschikt en vertelt over een koning die verliefd wordt op een prinses. Hij ontvoert haar, maar hoort dat het huwelijk onheil zal brengen, maar ook hoe hij dat kan voorkomen.

Zingen met Sint-Jan

Hoor je 't zingen van het vuur canon voor 4 stemmen

① Hoor je 't zingen van het vuur, in 't g'heim-zin-nig a-vond-uur?

②

③ 't Zijn de vlam-men die 't ons zeg-gen: Weest ver-heugd en toon je vreugd.

④

Salamander
zingen rond het Sint Jansvuur

Lothar Reubke

Vuur__ laait__ op met hel - d're__ vlam - men, Laai__ hoog__ op en
Feu - er__ zün - gle hel - le__ Flam - men, Zün - gle__ Lod - re

trek__ dan weer sa - men, Sa - la - man - der, vuur - gees - ten,
reib__ zu - sam - men, Sa - la - man - der, Feu - er - geis - ter,

met__ el - kan - der vlam - men - mees - ters, Geef maar licht en
mit__ ein - an - der Flam - men - meis - ter, wär - me und

warm - te, geef maar licht en warm - te o - ver - al.
leuch - te, wär - me und leuch - te durch die Welt.

Zomertijd

Juli & augustus: Zomer

De zomertijd is een tijd van warmte en licht. De luchten zijn blauw, de zon staat aan de hemel te stralen. Mensen trekken veel naar buiten, gaan op vakantie en kunnen even alles loslaten. Het is ahw een grote uitademing. De natuur staat volop in bloei. Overal is het groen en zie je bloemen bloeien. Het graan rijpt op de akkers.

De jaartafel:

Gele achtergrond. Blauwe doek voor de zee, het water. Strand, zand, schelpen, bootjes, vuurtoren, bloemen.

Enkele voorbeelden:

Activiteiten

Het maken van een **ballenberg**. Een leuke bezigheid in de zandbak.

Bellen blazen... kleine en grote bellen

Bij en Bijenkorf van wolvilt

Piratenvlot van ijsstokjes

Bootje van walnoot, tandenstoker, bijenwas en boomblaadje

Literatuur voor de zomer

Rita Veenman

Spreuken en versjes | seizoenen algemeen

De Gouden Poort, Liedjes voor peuters en kleuters, Beatrijs Gradenwitz en Petra Rosenberg

Zomer in het Grote Bos, Ulf Stark en Eva Eriksson

Liedjes voor in de zomer

De wielewaal

Canon voor 2 stemmen

Kom mee naar buiten allemaal,
Dan zoeken wij de wielewaal.
En horen wij die muzikant
Dan is zomer weer in 't land!

Dudeldjo klinkt zijn lied,
Dudeldjo klinkt zijn lied,
Dudeldjo en anders niet.

Hij woont in 't dichte eikenbos,
Gekleed in gouden vederdos.
Daar jodelt hij op zijn schalmei,
Tovert onze harten blij!

Dudeldjo klinkt zijn lied,
Dudeldjo klinkt zijn lied,
Dudeldjo en anders niet.

Andries Hartsuiker (1927)

Ontwaak

Canon voor 2 stemmen

Ontwaak! Ontwaak!
De morgen breekt aan:
Een stralende zon
Langs gouden baan.

J.J. Wachsmann

Gouden Zonne

Canon voor 2 stemmen

Gouden zonne!
Jij met je daav'rende stralende kracht,

Altijd en immer
Schijn je in glansrijke pracht.

Dreigen duist're wolken,
Toch blijf je trouw aan je lichtende plicht;

Hoog boven leed en vreugde,
Schijn je en geef je ons licht.

(Tekst en muziek van deze liedjes op Doehoek.nl)

Herfst

Wanneer in de herfst het uiterlijke zonlicht afneemt moet het innerlijke zonlicht juist sterker worden. Ten opzichte van het afsterfproces in de natuur moet de mens een innerlijke activiteit plaatsen om de naderende wintertijd goed door te komen. In de herfsttijd vallen een paar jaarfeesten, die vind je hieronder.

De bladeren aan de bomen verkleuren en vallen af:

*'Alle blaadjes klein en groot,
worden geel en worden rood,
dansen dan wel duizend keer
vallen op de aarde neer.'*

Voor de jaartafel zijn de kleuren oranje en okergeel en rood.

Hierop zet je de jaartafel figuurtjes die je hebt, bijvoorbeeld eikeljongetje, kastanjevrouwje, kaboutertje, pompoentje. Een bijpassende herfstkaart en/of een afbeelding uit een prentenboek. Wat eikels, kastanjes, herfstblaadjes.

Knutsels:

Een kaboutertje van vilt en wol en een lichtje van een jampot.

Een transparant met herfstbladeren die je eerst samen bent gaan zoeken.

Een egeltje van papier en herfstbladeren.

Geverfde eikels

- Om (voor) te lezen:**
1. Okke, Nootje en Doppejan van Elsa Beskow
 2. Het regent, het zegent van Peter Spier
 3. Waar is het zuiden van P. MacDonnall
 4. Van herfst tot winter van Lidwien van Geffen
 5. Herbst van Eva-Maria Ott- Weidmann
 6. Pippa en Pelle in de herfstwind van Daniela Drescher
 7. De kabouterkinderen van Elsa Beskow
 8. Herbst van Gerda Muller
 9. De vier kaboutertjes in de herfst van Marianne Busser
 10. Het is herfst - Kijk en zoekboek van Rotraut Susanne Berner
 11. Bobbi naar het bos van Monica Maas
 12. Bobbi in de herfst van Monica Maas

Herfstliedjes:

Alle blaadjes klein en groot

T: Lena Struik

M: Irma Vonk

1 Al - le blaad - jes klein en groot, wor - den geel en wor - den rood.
2. Op de aar - de neer - ge - vleid, vor - men zij een schoon ta - pijt.

dan - sen dan wel dui - zend keer, dwarr' - len op de aar - de neer.
Lo - pen wij nu stil en zacht op de mooi - e, bon - te vacht.

Kastanje

T+M : Rita Körber

Mooi - e kas - tan - je, don - ker-bruin o - ran - je, jij komt van de
bo - men val - len en wij roe - pen met z'n al - len:
"Mooi - e kas - tan - je, don - ker-bruin o - ran - je, plof, plof, plof!"

The image shows a musical score for the song 'Kastanje' in common time (C). It consists of three staves of music. The first staff contains the first line of lyrics: 'Mooi - e kas - tan - je, don - ker-bruin o - ran - je, jij komt van de'. The second staff contains the second line: 'bo - men val - len en wij roe - pen met z'n al - len:'. The third staff contains the third line: '"Mooi - e kas - tan - je, don - ker-bruin o - ran - je, plof, plof, plof!"'. The music is written in a simple, accessible style with a treble clef and a common time signature.

Tineke's DoeHoek - www.doehoek.nl © www.antrovista.com - AntroVista

Het Michaelsfeest

Het Michaëlsfeest valt op 29 september.

Op Vrije scholen wordt het door de klassen 1 t/m 6 meestal gevierd door middel van activiteiten die worden gezien als moedsproeven. De kleuters werken dan meer middels verhalen, beelden en knutselactiviteiten met als onderwerp de oogsttijd.

Het Michaëlsfeest is aan het begin van de herfst. De natuur neemt langzaam in pracht af, het verstilt en sterft af. Het wordt kil. De overgang van de uitbundigheid van de zomer naar de verstillings van de winter.

Michaël die de draak bestrijdt is een voorstelling die binnen de christelijke traditie talloze malen is uitgebeeld, vooral op Ikonen. Soms is hij afgebeeld als engel, soms ziet hij eruit als een ridder te paard. In het laatste geval wordt gesproken over St. Joris, die de draak verslaat. Georgius heette hij, en hij was een martelaar uit de 3^e eeuw.

We moeten de moeilijke dingen niet uit de weg gaan, maar juist tegemoet treden, verslaan. Ook die draak is in onszelf. Deze draak weerhoudt de mens ervan een werkelijk geestelijk wezen te zijn. Hij wil de ziel van de mens verdoffen, de geest mechaniseren en het lichaam verdierlijken.

Het hele leven kan soms ook een moment van verkillings hebben. Maar juist dan kunnen we hulp verwachten van hoger hand. Wij moeten ons niet verliezen in het uiterlijk, het is juist wanneer wij op zoek gaan naar de innerlijke bron dat wij de zullen merken dat Michaël ons kan helpen.

Jaartafel

Voor de jaartafel begin je met een basis voor de herfsttijd en past deze gaandeweg aan. Je zet er een mooie kaart van sint Michael bij, of Joris en de draak.

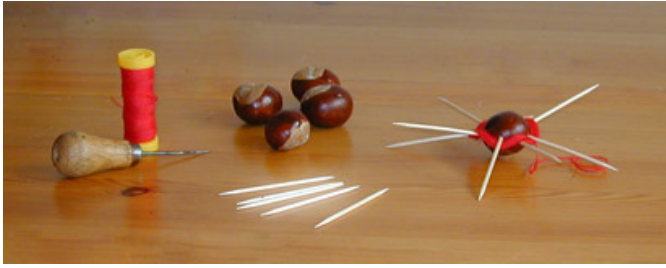

In oktober verdwijnen dan zo langzaam alle attributen van Michaël en komt de oogst in huis. Meestal plaats je dan wat oogst zoals appels op seizoenentafel. En 'herfstoogst' zoals kastanjes, eikels etc. Evt wat diertjes erbij zoals een eekhoorntje, egeltje en zelfgemaakt spinnenwebje. En natuurlijk de jaartafelfiguurtjes zoals een kastanjevrouwkje, eikelkaboutertje oid.

Activiteiten en knutsels

- **Broodzwaardjes** of brooddraken **bakken** met:
- 500 gram bloem
- 10 gram zout
- 25 gram gist (droge gist in een beetje lauwe melk met een schep suiker laten wellen)
- Ca. 4 dl. Water
- Een flinke scheut olijfolie

Spinnenwebje maken van kastanje, cocktailprikkers, (zilver)draad.

Versier de tafel met vruchten, korenaren en gekleurde bladeren.
Vaas met zonnebloemen

Organiseer een **spelletjesdag** waar kinderen hun daadkracht, moed en evenwicht op de proef kunnen stellen. Denk aan een evenwichtsbalk, geblinddoekt parcours, klimmen in een boom, ergens over heen springen, etc..

Knutsel uit een dennenappel, een stukje draad en rood, oranje, geel crêpepapier mooie vurige **wipwapwaaier** om mee rond te draaien.

Maak een gevaarlijke draak

Materiaal

- Kastanjebolsters
- Cocktailprikkers
- Kastanjebladeren
- Rode besjes of rozenbottels

Werkwijze: Zoek een aantal kastanjebolsters uit die nog helemaal dicht zijn. Eén bolster mag al iets opengaan, die gebruiken we voor de bek. Maak de bolsters met prikkers aan elkaar vast.

Verhalen bij Michaël en de oogsttijd

1. **Joris en de draak** van Chris Wormell
2. **Joris en de muis** van Pippa Goodhart
3. **Koning Koen en de draak** van Peter Bentley
4. **De boom die door het dak groeide** van Marjan van Zeyl
5. **Het appeltulbandje** van Marjan van Zeyl
6. **De jongen die draken kweekte** van Andy Shepherd
7. **De drie bruiloftsgaven** van Ineke Verschuren
8. **Het hele jaar rond** van Marijke van Raephorst
9. **Het hele jaar rond** van Sandra Klaassen

Passende verhalen zijn verhalen die gaan over kracht, het evenwicht kunnen vinden en moedig zijn. Een paar voorbeelden vind je hier:

1. **Michaël en de draak**, de legende over de aartsengel die de duivel uit de hemel joeg. Je leest het hier.
2. **Het eiland tussen hemel en aarde**. Een verhaal van oud vrijeschoolleraar Frans Schobbe voor kinderen vanaf een jaar of 10. Je leest het hier.
3. **De boer en de duivel**. Een verhaal hoe de boer door slimheid de duivel overwint. Het verhaal vind je hier.
4. **De legende van Sint Joris**. Het bekende verhaal van hoe Ridder Joris de draak overwint en de prinses bevrijdt. Lees het hier in de ouderwetse versie en hier in een moderne. Via deze link kom je bij een ingesproken versie van mij.
5. **IJzeren Hans**. Een michaëlssprookje voor kinderen vanaf een jaar of 5 à 6 jaar oud. Lees het hier.

Michaelliedjes (muziek te horen op doehoek.nl)
In ied're kleine appel

In ied're kleine appel
Daar lijkt het wel een huis,
Want daarin zijn vijf kamertjes,
Precies als bij ons thuis.

In ieder hokje wonen
Twee pitjes, zwart en klein,
Die liggen daar te dromen
Van licht en zonneshijn.

Zij dromen dat zij later,
Als 't Kerstfeest wordt gevierd,
Ook appels zullen wezen
Waar men de boom mee siert.

Muziek: H. Sweers

Een ridder wil ik worden

T: Heinz Ritter
V: Marië Theissen

M: Beatrijs Gradenwitz

The image shows a musical score for the song 'Een ridder wil ik worden'. It consists of two staves of music in 4/4 time. The first staff begins with a treble clef and a 4/4 time signature. The melody is written in a simple, folk-like style. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody and ends with a double bar line. The lyrics are written below the notes.

Een rid - der wil ik wor - den, een strij - der sterk en rein, het
goe - de op de aar - de zal o - ver - win - naar zijn.

In the quest of the holy grail

1

tekst: Cecil Harwood

muziek: Michael Wilson

In the quest of the ho - ly grail, _____ Do we wan - der from land_ to

In the quest of the ho - ly grail, _____ do we wan - der from land to_

In the quest of the ho - ly grail, _____ do we wan - der from land to_

This system contains four staves of music. The top two staves are vocal parts with lyrics. The bottom two staves are piano accompaniment. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 4/4. The music begins with a repeat sign.

land. In our du - ty we shall_ not_ fail, _____ If in God's light_ we

land. _____ In our du - ty we shall not_ fail, _____ If_ in God's light we

land. _____ In our du - ty we shall not_ fail. _____ If in God's light_ we

This system continues the musical score with four staves. It includes vocal parts with lyrics and piano accompaniment. The key signature and time signature remain the same as in the first system.

Sint Maarten en Halloween

In de verhandeling 'Halloween en Sint Maarten' lezen we dat Halloween een beleving is van drempelervaringen. Bij Sint Maarten zien we een heilige persoonlijkheid die deze drempelervaringen doorstaan heeft. Binnen de vrije school wordt het feest van Sint Maarten gevierd. Vanuit Amerika is Halloween komen overwaaien maar daar doen we niets mee. Is voor veel kinderen te heftig.

Sint Maarten valt op 11 november, Halloween wordt ook vaak op deze dag gevierd maar valt op 31 oktober. Zowel kinderen als volwassenen vieren tegenwoordig graag Halloweenfeesten, waarop de nadruk van er griezelig uitzien, steeds groter wordt. Waar in het dagelijks leven grote afstand wordt genomen van gruwelijkheden die via het nieuws de huiskamer binnenkomen, daar zoekt men toch 1 dag in het jaar de kans om alles zo eng en gruwelijk mogelijk te maken.

De mens heeft van nature een afkeer tegen het duister en het kwaad. Door met Halloween in de duisternis naar buiten te gaan en moedig de ook wat schimmige kant des levens op te zoeken, durft men de eigen angsten in de ogen te kijken.

Sint Maarten staat de helft van zijn mantel af aan een arme bedelaar en is daarin voor ons een voorbeeld van zorg voor elkaar.

Jaartafel Sint Maarten

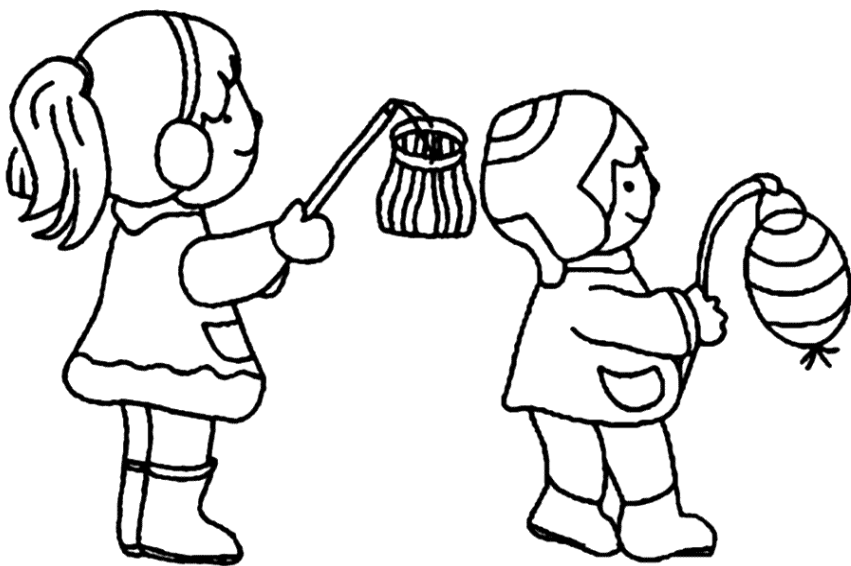
Ook voor de jaartafel van Sint Maarten gebruik je als basis de herfsttafel. Je plaatst er dan een afbeelding van sint Maarten bij of

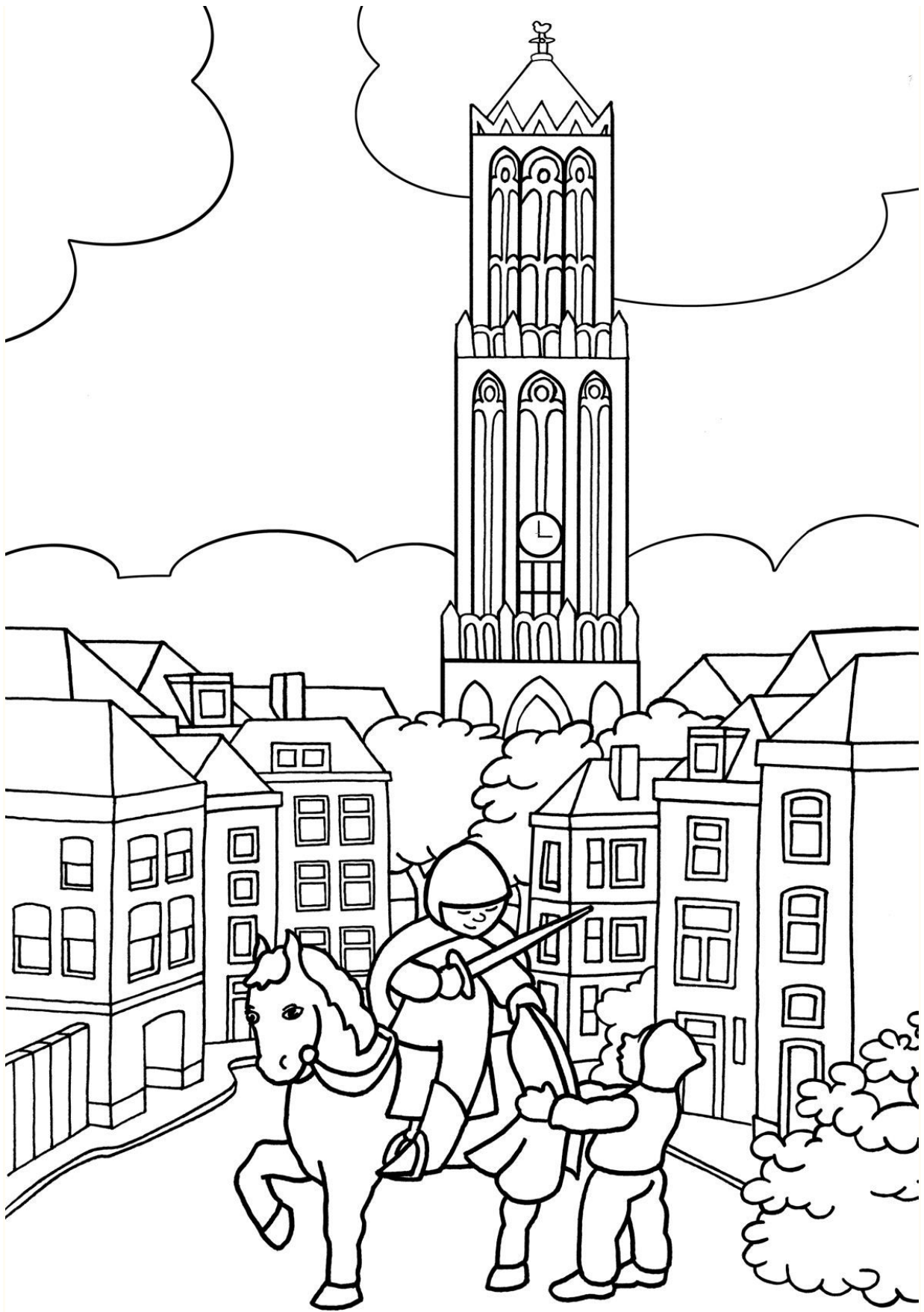
een mooie kaart van een kindje met lampion. Ook een uitgeholde pompoen waar je een lichtje in plaatst past goed.

Knutselen Sint Maarten

Kleurplaat voor de kleintjes

Kleurplaat voor de groten

Lampion

Om (voor) te lezen Sint-Maarten

1. Sint-Maarten en het beertje van Maja Dusikowa
2. Lichtjes voor Sint-Maarten van Jannine Staring
3. Bobbi viert Sint-Maarten van Monica Maas
4. Tessel viert Sint-Maarten van Marianne Witte
5. De drie bruiloftsgaven van Ineke Verschuren
6. De geschenken van de kabouter uit De kaboutersprookjes van Ineke Verschuren

De legende van Sint-Maarten

Sttt, wees stil..... Hoor je daar in de verte het getrappel van paardenhoeven?

Het is een dag in november. Loodzware grijze wolken bedekken de hemel en een ijzige wind blaast de laatste dorre bladeren van de bomen en laat ze in eindeloze cirkels over de koude aarde tolleren. Door een dichtbebost woud rijdt over kronkelige paadjes een groepje jonge mannen op statige paarden. Het is een groep jonge soldaten van het Romeinse leger. Onder hen is ook legerofficier Maarten. Zijn gezicht is schraal van de kou en zijn ogen zijn strak gericht op de verte op zoek naar de eerste tekenen van de stad. Maarten heeft zijn diep rode mantel van zachte wol dicht om zich heen geslagen. De mantel omhult hem warm. De soldaten moeten zich haasten om een rustplaats te bereiken voor het donker wordt.

Er lijkt bijna geen einde te komen aan de gestalten van ontelbare kale bomen langs de weg, als in de verte opeens de stad Amiens opdoemt. Bij het bereiken van de stadsmuren is de stadspoort gelukkig nog open. Terwijl de makkers van Maarten de stad al binnenrijden, blijft opeens het paard van Maarten stil staan. De officier spreekt zijn paard liefdevol toe en klopt het bemoedigend op de hals. Dan pas ziet hij dat in de nis van de stadsmuur een arme man zit. De man, gehuld in lompen en bibberend van de kou, probeert te schuilen voor het barre weer.

Dan draait de arme man zich om en ziet nu ook Maarten staan. Hij loopt schoorvoetend richting het paard met zijn statige ruiter. Nederig steekt hij zijn hand op en vraagt zachtjes om een aalmoes.

*Heer, ik heb het zo erbarmelijk koud en heb zo'n vreselijke honger,
kunt u mij helpen?*

*Maarten, hoog op zijn paard gezeten, krijgt medelij met de man,
maar heeft geen geld en geen brood meer om weg te geven. Toch wil
hij helpen en trekt daarom daadkrachtig zijn zwaard uit de schee en
snijdt daarmee zonder aarzelen zijn warmende mantel in twee. De
ene helft slaat hij om de rillende schouders van de bedelaar en de
andere helft houdt hij zelf.*

*Nog voordat de bedelaar zich kan bedanken voor de geschonken
mantelhelft, heeft Maarten zijn paard de sporen gegeven en
galoppeert zijn makkers achterna de stad in.*

*In een herberg in de stad vindt Maarten zijn kameraden. Ze zitten
samen met rode wangen aan een lange tafel gevuld met het
heerlijkste eten. Ze drinken samen en lachen om smakelijke grappen.
Bij binnenkomst van Maarten verstommen de gesprekken als ze zien
dat Maarten nog maar de helft van zijn statige officiersmantel
draag. Wat is er gebeurd? Je hebt toch niet een stuk van de mantel
weggegeven aan een bedelaar?*

*Natuurlijk heb ik dat gedaan, zegt Maarten. Ik heb hetzelfde gedaan
wat ik ook voor mijn dierbaren zou doen.'*

*Die nacht droomt Maarten over een stralende verschijning die zijn
hele kamer verlicht. Dan hoort hij een stem. Het is de bedelaar met
de helft van de mantel om zijn schouders die dankbaar tot hem
spreekt. Ik ben het Maarten, ik ben de lieve god.*

*Die droom maakt zo'n diepe indruk op Maarten dat hij zich laat
dopen en zo gauw als hij maar kan uit de dienst van de keizer treed.
Vanaf nu wil hij zijn leven alleen nog maar in dienst stellen van
goedheid, liefde en de zorg voor mensen.*

Ik loop hier met mijn lantaren

Vertaald door Henk Sweers

Oud-Duits liedje

G D G

Ik loop hier met mijn lan - ta - ren, en mijn lan - ta - ren met mij Daar

D G D G

bo - ven stra - len de ster - ren, be - ne - den stra - len wij Mijn

D G

licht is aan, ik loop voor-aan, La bim - me la bam - me la bom. Mijn
Of: Ra - bim - mel, ra - bam - mel, ra bom.

D G D G D G G D G

licht is aan, ik loop voor-aan, La bim - me la bam - me la bom.
Of: Ra - bim - mel, ra - bam - mel, ra bom.

Ik loop hier met mijn lantaarn,
En mijn lantaren met mij,
Daar boven stralen de sterren,
Beneden stralen wij!

Mijn licht gaat uit,
Ik ga naar huis,
La bimme la bamme la bom

Mijn licht gaat uit,
Ik ga naar huis,
La bimme la bamme la bom.

Elf november

Elf no - vem - ber is de dag, Dat__ mijn licht - je, dat__ mijn licht - je,

Elf no - vem - ber is de dag, Dat__ mijn licht - je bran - den mag!

Sinterklaas

Nu de stilte van ons kleine Sint-Maartenslampionnetje naar de achtergrond verdwenen is, klopt het hart vol verwachting voor de komst van de Goed Heiligman en zijn Pieten! Een prachtig feest met als motief het geven, nemen en het jezelf in de spiegel durven te bekijken. Een feest vol vreugde, verwondering en geheimzinnigheid.

Maar wie was Sint-Nicolaas en wie is zijn trouwe metgezel?

Sint-Nicolaas: Over het leven van de Heilige Nicolaas wordt voor het eerst geschreven in de 13e eeuw. Nicolaas was bisschop van de Turkse stad Myra. Belangrijk van zijn daden is, dat hij het goede nastreefde en de mens op alle mogelijke manieren probeerde te ondersteunen. Hij werd daarom vereerd als een beschermheilige van bijvoorbeeld de scheepvaart, het huwelijk en kinderen. Tevens is hij de beschermheilige van de vrije mens, want hij helpt ieder mens die met vallen en opstaan zich probeert verder te ontwikkelen.

Rond 6 december is Nicolaas gestorven. Dat werd de datum die de kerk vastlegde als heiligendag.

Germaanse Mythologie: Maar niet enkel de bisschop uit Myra is de Sinterklaas die wij vieren. Een andere bron die de basis vormt voor ons sinterklaasfeest is te vinden in de Edda, de Noorse mythologie. Tijdens de in december gevierde joelfeesten ter ere van de midwinter zonnwende, werd Wodan (ook wel Odin), de god van de wilde jacht en de wijsheid geëerd. Hij bezat twee zwarte raven, een speer en een wit paard genaamd Sleipnir, waarmee hij door de lucht reed. De mensen wisten dat Wodan alles over de mensen te weten

kon komen omdat zijn kleinzoon door de schoorsteen de mensen bekeek. Men moest Wodan goed stemmen door hem voer te geven voor zijn paard. Het voer werd dan voor de schoorsteen in een schoen neergezet. Ons strooigoed doet ook aan Wodan denken. Hij strooide zaad over de wereld, zodat het land vruchtbaar zou zijn.

Pieterbaas: De oorsprong van de Pieten is vaak een punt van discussie. Voor de één is Piet gelijkwaardig aan Sinterklaas, voor de ander is hij het hulpje of een knecht. Volgens sommige mensen heeft Piet zwarte vegen in zijn gezicht omdat hij door de schoorsteen gaat, anderen zeggen dat Pieten van oorsprong slaven waren. Kindslaven die door Nicolaas werden bevrijd en voor een eerlijk loon in dienst van Nicolaas mochten werken. Weer anderen zeggen dat de kleding van de Pieten verwijst naar de oorspronkelijk 16e eeuwse, Moorse bedienden uit Spanje.

Zou het ook kunnen zijn dat de Pieten verwijzen naar de twee zwarte raven van Wodan, die door de schoorsteen de goede gaven van de mensen ophaalden?

Knecht Ruprecht: Krampus of de Duitse Ruprecht zijn de voorgangers van onze Piet, die nog altijd op verschillende plekken in Europa verschijnen. Zo gaat Ruprecht met de Duitse Nikolaus op de avond van 5 december langs de huizen of verschijnt Ruprecht met Kerstmis samen met het Christuskind. Ruprecht is niet geschminkt maar is gekleed in een zwarte mantel en draagt een roede bij zich. Hij staat symbool voor het kwade en de duivel. Nikolaus en het Christuskind staan voor het goede en hemelse.

Een toenemend aantal mensen neemt aanstoot aan het uiterlijk van Pieten. De zwarte huidskleur, het kroeshaar, de gouden oorbellen en zijn functie als knecht zijn beledigend en leggen een schaduwkant van kolonialistisch Nederland bloot.

Beeldenwereld

Voor kinderen is de uiterlijke vorm niet van belang, voor de kinderen telt het beeld van de oude wijze man die liefdevol deelt en zijn begaafde metgezel die met zijn vaardigheden de harten vervuld.

Sinterklaas heeft bijzondere eigenschappen, zo gaat hij met zijn paard over de daken, waardoor hij dicht bij de hemel blijft. De cadeautjes komen in de nacht door de schoorsteen in de schoenen. De schoorsteen staat symbool voor de verbinding tussen het hemelse en het aardse. Ze komen in de nacht omdat tijdens het slapen de geestelijke/spirituele wereld het meest dichtbij ons mensen is. Hernieuwde energie en nieuwe inspiratie vormen de geschenken die uit de nacht kunnen ontstaan.

De cadeautjes komen niet zomaar, we moeten er iets voor doen. Sint wil niet straffen, maar daagt je uit te reflecteren op wie je bent en wat je doet. Door de gedichten die we voor elkaar schrijven en de surprises die we maken, houden we elkaar een spiegel voor. Zo proberen we op humoristische wijze, de goede daden, de zwakheden en ondeugden liefdevol te belichten.

Tradities in ontwikkeling

De verschillende verhalen zijn samen verweven en zo is de sinterklaastraditie ontstaan zoals menigeen die nu nog kent. Hoewel de cadeautjes en Piet als pedagogisch middel soms de overhand krijgen, leert Sint-Nicolaas ons eigenlijk te geven. Nicolaas wil helpen een beter mens te worden, zodat de mensheid klaar is voor de geboorte van het Christuskind en het nieuwe licht in onszelf. De mensheid ontwikkelt zich door de veranderende tijd. Tradities verdwijnen, vervormen of smelten samen. De oorspronkelijke heiligendag wordt allang niet meer zo gevierd als een paar eeuwen terug. Momenteel zijn we getuigen van een altijd veranderd feest dat ook nu meegaat met de tijd.

*Kille koude donk're dagen maken alles stil,
't lijkt wel of er nergens pret op aarde wezen wil.
Sint-Nicolaas kom toch bij mij
en ga aan niemands deur voorbij,
dan worden alle mensen weer van binnen licht en blij.*

Jaartafel Sinterklaas

Als basis voor de jaartafel gebruik je blauwe doeken. Dit is voor de hele maand december t/m Driekoningen.

Je kunt er een mooie sinterklaaskaart op plaatsen en de stoomboot, sinterklaasfiguurtjes, cadeautjes etc. Al naar gelang wat er voorhanden is en naar eigen inzicht.

Direct na het sinterklaasfeest verander je de jaartafel in een adventstafel. Soms maak je vanaf de 1^e adventszondag hier al een hoekje voor vrij.

Activiteiten en knutsels

Pepernoten bakken

Samen met de kinderen. Volgens de aanwijzingen op de verpakking of:
Ingrediënten

- 250 gr zelfrijzend bakmeel
- 125 gr donkere basterdsuiker

- 4 theelepels koek en speculaaskruiden
- snufje zout
- 100 gr koude boter
- 90 ml melk

Bereiding

Verwarm de oven op 170 graden. Roer het bakmeel, basterdsuiker, speculaaskruiden en een snufje zout door elkaar in een kom. Voeg de koude boter en de melk toe en kneed tot een stevige bal. Kneed niet te lang, want het deeg mag niet te warm worden.

Bekleed een bakplaat met een stuk bakpapier. Draai balletjes van het deeg en leg ze op de bakplaat. Je hoeft ze niet plat te gaan drukken want dat gaat vanzelf in de oven.

Zet de pepernoten ongeveer 25 min in de oven. Als ze uit de oven komen zullen ze nog wat zacht aanvoelen maar als ze afgekoeld zijn dan worden ze knapperig.

7 tips om zelf de lekkerste pepernoten te maken:

- Maak de balletjes niet te groot want ze rijzen nog in de oven.
- Leg de balletjes in schuine rijen op de bakplaat zodat de warmte van oven overal goed bij kan.

- Verdeel het deeg in een paar stukken en rol er een dunne worst van, snijd stukjes van 1 cm er af en draai hier balletjes van.
- Houd minimaal 2 cm ruimte tussen de balletjes zodat de pepernoten niet aan elkaar vast gaan plakken.
- Smelt een reep chocolade au bain marie en doop de afgekoelde pepernoten hier in voor chocolade pepernoten.
- Is je boter niet goed koud, zet de kom met deeg dan minimaal een uurtje in de koelkast. Als het deeg niet goed koud is heb je namelijk de kans dat de pepernoten gaan uitlopen op de bakplaat.
- Bewaar ze maximaal 2 a 3 dagen in een afgesloten trommel.

Spel: Pieten behendigheidsspel

Je zet binnen of buiten een parcours uit dat de kinderen kunnen doen. Na afloop krijgen ze dan een Pietendiploma.

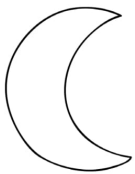
Bijvoorbeeld: lopen en/of springen over banken, door iets heen kruipen, hinkelen, hardlopen, zaklopen, klimmen, koprol maken etc. Je past het aan de leeftijd van de kinderen aan.

Piëten-diploma

Voor Piët: _____

Kleurplaten

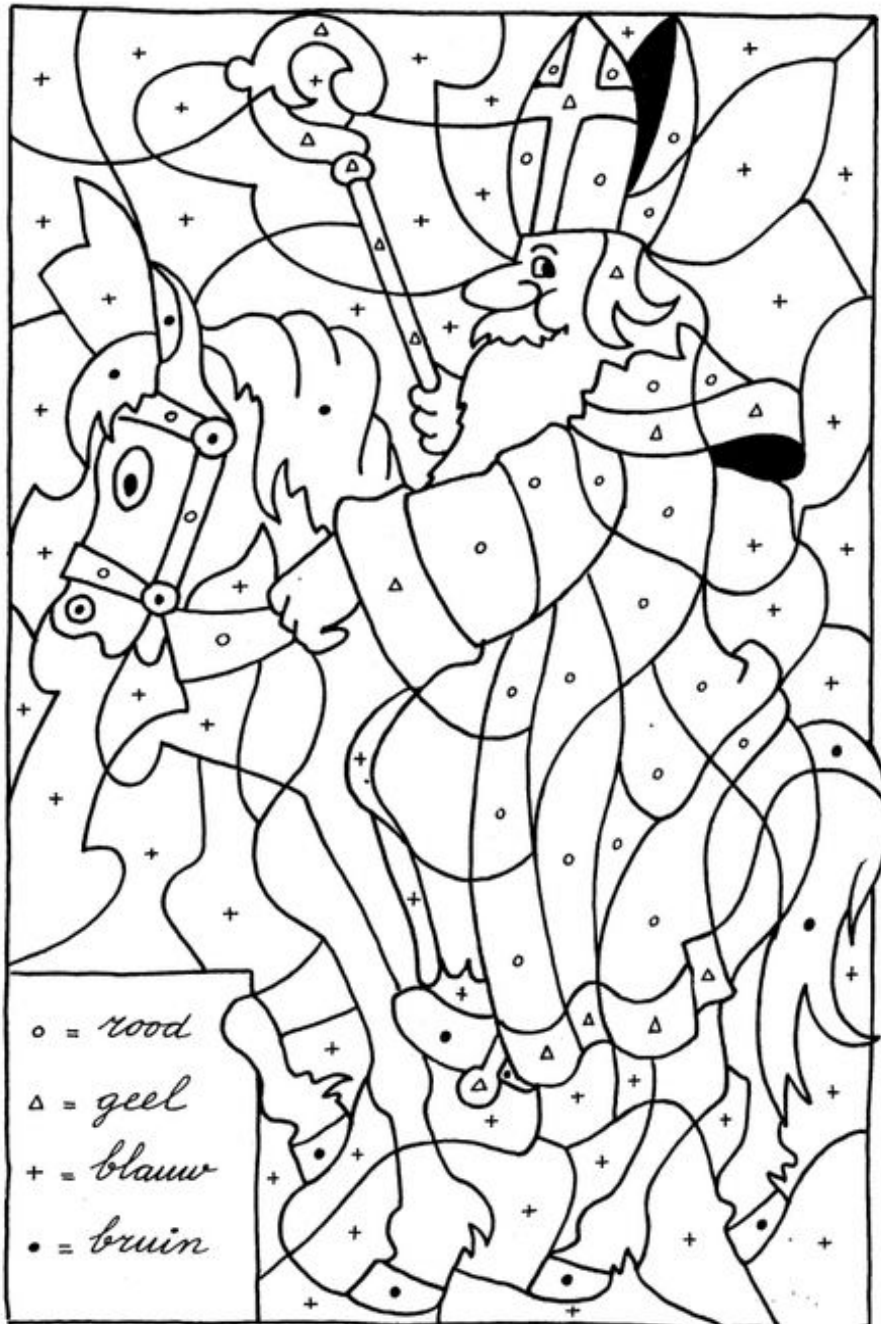

Sinterklaasje

kom maar binnen..

Kleurplaat

kleurplaatsinterklaas.nl

(Voor)lezen

1. Daar wordt aan de deur geklopt van Ineke Verschuren met inspiratie voor de Sinterklaastijd.
2. Sinterklaas van Charlotte Dematons met prachtige platen met nog zwarte Pieten.
3. Bobbi viert Sinterklaas van Monica Maas met eenvoudige rijm en lieve plaatjes.
4. Sinterklaas Goedheiligman van Marjan van Zeyl met mooie tekeningen en inspiratie (helaas met de ouderwetse Piet).
5. De kleren van Sinterklaas van Paul Biegel, een mooi prentenboek.
6. De drie bruiloftsgaven van Ineke Verschuren met verhalen voor de Sinterklaastijd.
7. Zie de maan schijn door de bomen van Mies van Hout met de oorspronkelijke liedjes en mooie plaatjes.
8. Sinterklaas kom maar binnen van Paul Passchier met aangepaste liedjes.
9. Daar is Sinterklaas van Vivian den Hollander, een lief nieuw prentenboek.
10. Sinterklaas en het geheim van de nacht van Pieter van der Ree (informatief)
11. Sinterklaas-Kapoentje van Freddie Langeler met ouderwetse platen.
12. Het wonderbaarlijke leven van Nicolaas van Juul van der Stok
13. Sinterklaasliedjes van Mark Janssen

Liedjes Sint Nicolaas

Zie, ginds komt de stoomboot

kinderliedjes.overtuin.net

Voice

The musical score is written on three staves in a single system. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 6/8 time signature. The melody consists of quarter and eighth notes. The lyrics are: 'Zie, ginds komt de stoom- boot uit Span - je weer aan, hij brengt ons Sint Ni-co-laas, ik zie hem al staan. Hoe hup-pelt zijn paard-je het dek op en neer, hoe waai - en de wim - pels al heen en al weer.' The second and third staves continue the melody with similar note values and phrasing.

Zie, ginds komt de stoom- boot uit Span - je weer aan, hij
brengt ons Sint Ni-co-laas, ik zie hem al staan. Hoe hup-pelt zijn paard-je het dek op en neer, hoe
waai - en de wim - pels al heen en al weer.

tekst: Jan Schenkman

Hij komt, hij komt

kinderliedjes.overtuin.net

Voice

Hij komt, hij komt, die lie - ve goe - de Sint, mijn
bes - te vrind, jouw bes - te vrind, de vrind van ie - der kind. Mijn hart - je klopt, mijn
hart-je klopt zo blij, wat brengt hij u, wat brengt hij mij, wat brengt hij u en mij? Wie
zoet is koek, wie stout is krijgt de roe... Hij komt, hij komt, die lie-ve goe-de Sint, mijn
bes - te vrind, jouw bes - te vrind, de vrind van ie - der kind.

The image shows a musical score for a voice part. It consists of five staves of music in a 4/4 time signature. The melody is simple and repetitive, with lyrics in Dutch. The lyrics are: 'Hij komt, hij komt, die lie - ve goe - de Sint, mijn bes - te vrind, jouw bes - te vrind, de vrind van ie - der kind. Mijn hart - je klopt, mijn hart-je klopt zo blij, wat brengt hij u, wat brengt hij mij, wat brengt hij u en mij? Wie zoet is koek, wie stout is krijgt de roe... Hij komt, hij komt, die lie-ve goe-de Sint, mijn bes - te vrind, jouw bes - te vrind, de vrind van ie - der kind.'

Wie komt er alle jaren

kinderliedjes.overtuin.net

Voice

Wie komt er al - le ja - ren daar weer uit Span - je va - ren

o - ver de gro - te, gro - te zee? Sin - ter - klaas, hoe - zee!

tekst: Fred Berens

muziek: Nelly van der Linden van Snelrewaard-
Boudewijns

Sinterklaas is jarig

kinderliedjes.overtuin.net

Voice

Sin - ter - klaas is ja - rig, 'k zet mijn schoen vast klaar, licht dat hij hem

vol doet met, ja wist ik het maar... Hier zet ik wat wa - ter, daar wat hooi voor 't

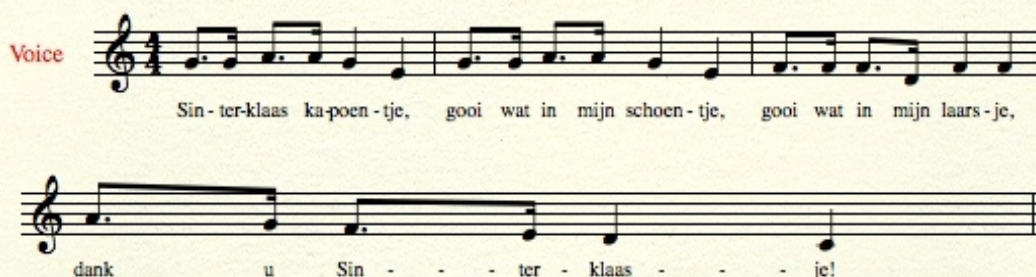

paard, want dat trou - we beest - je is het heus wel waard.

Sinterklaas kapoentje

kinderliedjes.overtuin.net

Voice

Sin - ter - klaas ka - poen - tje, gooi wat in mijn schoen - tje, gooi wat in mijn laars - je,
dank u Sin - - - ter - klaas - - - je!

Zachtjes gaan de paardevoetjes

kinderliedjes.overtuin.net

Voice

Zacht - jes gaan de paar - de - voet - jes trip - pel trap - pel trip - pel trap... 't Is het
paard van Sin - ter - klaas - je stip - pe stap - pe stip - pe stap... 't Schim - mel - tje draagt met ge -
mak Sin - ter - klaas - je o - ver 't dak, 't schim - mel - tje draagt met ge - mak Sin - ter - klaas - je o - ver
't dak.

P

ieter gluurt door elke schoorsteen
en hij meldt de goede Sint
die geduldig staat te wachten
ieder ongehoorzaam kind.
Alles ziet die slimme Piet
zich vergissen kan hij niet,

alles ziet die slimme Piet
zich vergissen kan hij niet.

Sinterklaasje schrijft verdrietig
al die namen in zijn boek
en hij zegt: Die kind'ren krijgen
ook geen speelgoed en geen koek!
Wil je 't goed onthouden, Piet

Sinterklaasje bonne bonne bonne

kinderliedjes.overtuin.net

Voice

Sin - ter - klaas - je, bon - ne, bon - ne, bon - ne, gooi wat in mijn le - ge, le - ge ton - ne,
gooi wat in mijn laars - je, dank u, Sin - ter - klaas - je!

The image shows two staves of musical notation in 4/4 time. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody consists of quarter and eighth notes. The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllables across notes.

Daar wordt aan de deur geklopt

kinderliedjes.overtuin.net

Voice

Daar wordt aan de deur ge - klopt, zacht ge - klopt, hard ge - klopt, daar wordt aan de
deur ge - klopt, wie zou dat zijn? Wees maar ge - rust mijn kind, ik ben een
goe - de vrind, want al ben ik zwart als roet, 'k meen het toch goed.

The image shows three staves of musical notation in 3/4 time. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody consists of quarter and eighth notes. The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllables across notes.

O kom er eens kijken

kinderliedjes.overtuin.net

Voice

O, kom er eens kij - ken wat ik in mijn schoen - tje vind, al - les ge -
kre - gen van die bes - te Sint! Een pop met vlecht - jes in het haar, een snoe - zig jurk - je
kant en klaar, drie kaat - se - bal - len in een net, een let - ter van ban - ket.
O, kom er eens kij - ken wat ik in mijn schoen - tje vind, al - les ge - kre - gen
van die bes - - - te Sint!

Een pop met vlechtjes in het haar
een snoezig jurkje kant en klaar
drie kaatseballen in een net
een letter van banket.

O, kom er eens kijken
wat ik in mijn schoentje vind
alles gekregen
van die beste Sint!

Een bromtol met een zweep erbij
een doos met blokken, ook voor mij
en schaatsen en een nieuwe pet
een letter van banket.

O, kom er eens kijken
wat ik in mijn schoentje vind
alles gekregen

van die beste Sint!

Dag Sinterklaasje

kinderliedjes.overtuin.net

Voice

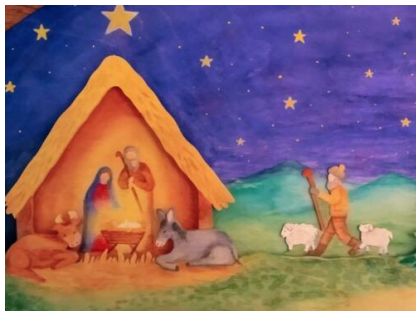

Dag Sin - ter - klaas - je, da - ag, da - ag, da - ag, da - ag Zwar - te Piet!

Dag Sin - ter - klaas - je, da - ag, da - ag, luis - ter naar ons af - scheids - lied!

Advent, Kerstmis en Driekoningen

Met de verworven moed door Michaël, de offerbereidheid van Sint-Maarten en de kracht tot zelfreflectie die we van Sint-Nicolaas krijgen, is het nu tijd dat we ons voorbereiden op het kerstfeest. Het is de tijd voor

Advent.

*Donker is de aarde,
de bomen zijn nu kaal.
Voor het kwaad bewaar' ons
de dapp're Michael, de dapp're Michael*

*Heilige Sint Maarten,
hij schonk ons offerkracht
Advent is nu gekomen
en heel de wereld wacht, en heel de wereld wacht*

*Nicolaas wil helpen
een beter mens te zijn
Opdat het kerstlicht strale
in onze harten rein, in onze harten rein.*

(Dit blog luisteren, dan kan via YouTube of Spotify.)

De adventstijd, kerstmis en driekoningen

De herfst met het onstuimige weer komt tot rust, de kracht van de natuur keert langzaam in zichzelf terug en buiten wordt het elke dag donkerder. De stille tijd begint, waarin ook wij mensen naar binnen gaan. Met de start van de adventstijd, kan langzaam het innerlijke licht groeien.

Het woord advent komt uit het Latijn. Adventus betekent komst; de komst van het licht op aarde.

De adventskrans

Vanuit Duitsland is de traditie van de adventskrans overgewaaid. Een krans met 4 kaarsen siert gedurende de adventstijd het huis en elke adventsweek mag er een kaarsje meer ontstoken worden. Een nieuw ontstoken kaarsje staat symbool voor een nieuwe adventsweek. Op die manier groeit de verwachting en het komende licht van het kerstkindje dat in de kerstnacht geboren wordt. Het licht staat symbool voor de hoop, verdrijft het boze en overwint de donkerheid.

Maar al tijden voor de geboorte van Christus zagen de mensen deze tijd van het jaar als een nieuw begin; de natuur bereidt zich voor op

een nieuwe levenscyclus. De lichtkracht neemt in de natuur af, maar is opgeslagen in de kern, in de knoppen, in de bolletjes in de aarde die al liggen te wachten op de geboorte van de nieuwe lentezon.

Ook als je niet Christelijk bent, is het beeld van de verkondiging, de verwachting en de geboorte een prachtig beeld voor deze tijd van het jaar. Een jonge moeder, gezegend met de kiem van nieuw leven in haar verscholen, die de steeds groeiende verwachting voelt van de komst van een nieuw menselijk lichtje op aarde. Met de adventstijd, waar de zon zich nog maar zo weinig laat zien, laten we ons innerlijke licht groeien en met Kerstmis vieren we de geboorte van het nieuwe licht; het licht dat ons de zonnewende brengt.

Het adventstuintje

Op vrijescholen begint de adventstijd voor de kleine kinderen met het lopen van de adventsspiraal. Dat is een spiraal van dennengroen met in het midden een grote kaars. Al zachtjes zingend of onder begeleiding van muziek, lopen de kinderen om de beurt de spiraal naar binnen. Zijn ze helemaal naar binnen gekeerd en aangekomen bij de kern, dan steken zij daar hun eigen lichtje aan. Op de terugweg (met de klok mee) mogen de kinderen hun kaarsje een plekje geven in de spiraal. Door het groeiende aantal kaarsjes in de spiraal, groeit het licht.

Traditiegetrouw lopen de kinderen met een appel waarin het kaarsje is gestoken. En natuurlijk zou de vrijeschool, de vrijeschool niet zijn als er niet een gedachte schuilt achter elke traditie.

De weg naar binnen in de spiraal, is de weg die ook wij in deze steeds donker wordende en stille tijd van het jaar gaan. Het dragen van een

appel verwijst naar de appel uit de paradijselijke boom van goed en kwaad. In de appel schuilt een pentagon; de wiskundige vorm die symbool staat voor het niet goddelijk en het mens-zijn door de verdrijving uit het paradijs. Maar in de appel schuilen ook de pitjes; het nieuwe leven. Die verborgen schat dragen we ook bij ons als de hoop die het nieuwe leven/het nieuwe licht van de zonnwende ons brengt.

Door het groeiende licht in de spiraal en de komst van het goddelijke (of het spirituele) nieuwe licht, kan er een nieuwe impuls ontstaan die het menselijke met het goddelijke verbindt.

De adventskalender

Een fijne begeleider op weg van de eerste advent naar kerstmis is een adventskalender. Die kalender kan er verschillend uitzien (kijk maar eens hier op Pinterest). Soms is het een weg op de jaartafel waarover Maria, Josef en het ezeltje stapsgewijs richting de stal lopen. Soms is het een transparant op het raam of mooie plaat waarvan elke dag een deurtje opengaat waarachter mooie plaatjes te zien zijn. Soms is het een engelenladder, waar een engel met het Christuskindje stapje voor stapje de ladder naar beneden gaat en soms bestaat de kalender uit bijvoorbeeld een snoer of een doos met verschillende zakjes of vakjes waarin iets kleins verstopt zit. Er bestaan eindeloos veel mooie manieren om 4 weken lang mee te leven met de groeiende verwachting tot kerstmis.

Vanuit antroposofische traditie worden de adventsweken opgebouwd naar het beeld van de schepping, het vierledig mensbeeld. Dat beeld van de schepping kan een mooi plekje krijgen op de jaartafel.

Als basis ene donkerblauwe doek. Bovenaan hang je een engel. Kan bijvoorbeeld ook met het kindje Jesus in de armen. De 1^e week leg je er stenen (mineralen) op. De 2^e week komt er iets plantaardigs bij, bijvoorbeeld een kleine kerstster, een groene dennentak en/of een dennenappel. De 3^e week plaats je er de dieren (os, ezel, schaapjes, evt met herders) bij en in de 4^e week de mensen, Jozef en Maria. Het doek kun je beplakken met sterretjes om een sterrenhemel te suggereren. Op 1^e kerstdag leg je het kindje in de kribbe. De drie koningen krijgen een plaats in de ruimte en komen steeds iets dichterbij om met driekoningen op 6 januari te arriveren bij de kerststal.

Als je het heel eenvoudig wilt houden kun je ook met mooie kerstkaarten werken. Een klein lichtje erbij doet het altijd goed.

*Het eerste licht van Advent
is het licht van stenen.
Stenen die leven in kristallen,
schelpen en botten.*

*Het tweede licht van Advent
is het licht van planten.
Wortels, stengel, blad, bloem en vrucht
waardoor wij leven en groeien.*

*Het derde licht van Advent
is het licht van de dieren.
Dieren van boerderij, veld, bos, lucht en zee.
Allen wachten zij op de grote geboorte.*

*Het vierde licht van Advent
is het licht van de mensheid.
Het licht van liefde, het licht van gedachte,
om te geven en te begrijpen.*

Adventsspreuk voor bij het aan tafel gaan en de kaarsjes van de adventskrans aansteken:

*Donker wordt de aarde,
Duister overal.
Maar ons hart bewaarde
Licht, dat blijven zal.*

*Dat het helder brande,
Lichten mag heel ver,
Dan zal eens de aarde
Worden tot een ster!*

Activiteiten rondom Kerst
Draaiplaat zelf maken

Werkbeschrijving

- Print allebei de mallen.
- De voorste vorm moet 2x uit karton worden geknipt langs de buitenste lijn.
- Snijd voorzichtig het venstertje uit de voorkant.
- Tussen deze twee lagen komt de draaischijf met de herders en koningen.
- Bevestig de drie lagen met een splitpen door het midden.
- Draai de middelste laag en zo komen herders, schapen en koningen om de beurt de stal binnen...

mal 1.pdf

mal 2.pdf

Natuurlijk kun je ook zelf een mooie schildering of tekening van Jozef, Maria en het Kind maken en die gebruiken voor de draaischijf. (Voorbeeld mallen in de map kleurplaten winter.)

Kerstboom maken van draad

Kerstkaarten

zelf maken, tekenen en versieren

Kaarsen trekken of rollen.

Kaars versieren, bijvoorbeeld een adventskaars en
kaarsenstandaard boetseren met zelf hardende klei.

Engelen maken van lontwol.

Kerstballen haken voor in de kerstboom thuis.

Eerst haak je het dopje (goud / zilver) :

1. 6 v in magische ring
2. 2 v in elke v (12)
3. 12 v
4. 12 v

Hecht af met een draad van 40 cm.

Doorsnede 4 cm : (4 gram katoen)

1. 6 v in magische cirkel
2. 2 v in elke v (12)
3. *1 v - 2 v in volgende* 6 x (18)
4. *2 v - 2 v in volgende* 6 x (24)
5. *3 v - 2 v in volgende* 6 x (30)

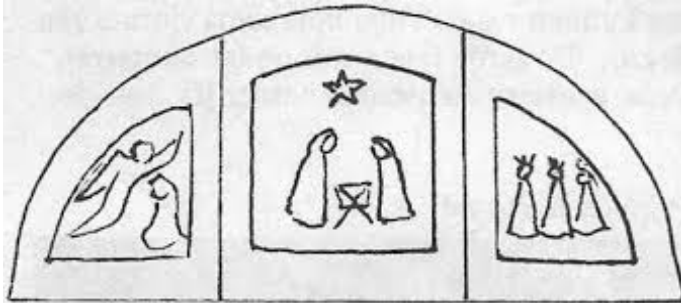
Naai nu eerst het dopje aan de bovenkant. Op deze manier kan je gemakkelijk afhechten en de draadjes wegwerken. (in het dopje steek ik een beetje vulling)

1. 30 v
2. 30 v
3. 30 v
4. 30 v
5. 30 v
6. 30 v
7. 30 v
8. *3 v - 2 v samen haken* 6 x (24)
9. *2 v - 2 v samen haken* 6 x (18)
10. *1 v - 2 v samen haken* 6 x (12)

11. *2 v samen haken * 6 x

Afhechten en dichtnaaien (zie ook in kleurplaten winter)

Transparanten maken

En zo is er nog veel meer te bedenken ☺

Om (voor) te lezen

1. Het licht in de lantaarn van Georg Dreissig
2. Maria's kleine ezeltje van G. Sehlin
3. Een ster over de grens van Ineke Verschuren
4. Advent - Ideeën voor de adventstijd van Freye Jaffke
5. Kerstfeest in het grote bos van Ulf Stark

Kerstliedjes

Er zijn vele bekende kerstliedjes.
Hieronder een paar voorbeelden.

De herdertjes lagen bij nachte

volksliedjes.overtuin.net

Voice

The musical score is written on four staves in G major (one sharp) and 6/8 time. The melody is simple and folk-like. The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllables across notes. The first staff starts with a whole rest followed by a quarter note G, then a series of eighth notes. The second staff continues with eighth notes and a quarter note. The third staff has a mix of eighth and quarter notes. The fourth staff concludes with a quarter note and a final cadence.

De her-der-tjes la-gen bij nach - te, zij la-gen bij nacht in het
veld. Zij hiel-den vol trouw-e de wach - te, zij had-den hun schaa-p-jes ge - teld. Daar
hoor-den zij d'en - ge - len zin - gen, hun lie - de - ren vloei-end en klaar. De
her - ders naar Beth - le - hem gin - gen, 't liep te - gen het nieuw - e jaar.

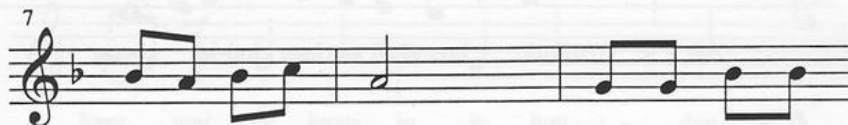
Stil nu

Stil nu, stil nu, maak nu geen ge -

rucht, stil nu, stil nu,

'trui - st al door de lucht. 'Won - der komt heel

zacht - jes aan, 'Kerst - kind wil hier bin - nen - gaan.

Stil nu, stil nu, maak nu geen ge - rucht.

Kling klokje klingelingeling

Kling klok - je klin - ge - lin - ge - ling. Kling klok - je kling.
Kling klok - je klin - ge - lin - ge - ling. Klink klok - je kling.

Feest in al - le lan - den. Laat de kaars - jes bran - den.
Je - zus is ge - bo - ren. Laat het nu maar ho - ren.

Nu zijt wel - le - ko - me Je - su, lie - ve Heer,
 Gij komt van al - zo ho - ge, van al - zo veer.
 9 Nu zijt wel - le - ko - me van de ho - ge he - mel neer.
 13 Hier al in dit aard - rijk zijt Gij ge - zien nooit meer. Ky - ri - e - leis.

Driekoningen

Op 6 januari is het Driekoningen, ook wel Epifanie genaamd en is de viering van de aanbedding van het Christuskind door de drie wijzen uit het oosten. Vanaf 6 januari breekt de epifanietijd aan, die duurt tot Maria Lichtmis op 2 februari.

Wat zou een jaar zonder feesten zijn? Feesten, hoe klein of hoe groot je het viert maakt niet uit, maar ze geven het leven van alledag kleur. Of je nu gelovig bent of niet, zoek de mooiste feesten en vier het leven!

Het Driekoningenverhaal

Het driekoningenfeest is een feest dat gebaseerd is op een Bijbelse gebeurtenis beschreven in het evangelie van Mattheüs. Aangezien de beschrijving zeer summier is en deskundigen ook wel literaire vrijheid denken terug te zien in de Bijbelse teksten, is in de daarop volgende eeuwen een, op die Bijbelse tekst gebaseerd verhaal ontstaan. In de nacht van de geboorte van Jezus scheen er een ster boven de stal. Dit natuurfenomeen was zo bijzonder en helder dat drie koningen uit verre, oosterse landen dit fenomeen vaststelden. Casper, Melchior en Balthasar vernamen van de voorspelde geboorte van de Messias en besloten het kindje te gaan aanschouwen. De koningen volgden de ster, aanbaden de nieuwgeboren koning en gaven

drie geschenken: goud, mirre en wierook. Het goud staat symbool voor het aardse koningschap en het inzicht in het goddelijke, wierook voor de goddelijkheid van Jezus, de offerbereidheid en de menselijke deugd en mirre voor de verbinding van de ziel met het onsterfelijke.

Tradities

Op verschillende plekken in de wereld **lopen kinderen zingend langs de deuren** in ruil voor iets lekkers. Driekoningen was vroeger een liefdadigheidsfeest, kinderen en volwassenen probeerden door vrolijke liedjes te zingen een feestmaal bij elkaar te scharrelen. De meegenomen fakkels of lampionnen komen voort uit heidense tradities die als doel hadden boze geesten te verjagen.

Sterrenkinderen dragen de heldere ster die de mens de weg naar het (innerlijke) Christuslicht zal wijzen.

De komst van de drie koningen kan ook op onze persoonlijke weg helpend zijn. Volg je innerlijke ster, vind je innerlijke leiderschap en wees koning over jezelf.

Het bakken en eten van een Driekoningencake. Dit kun je ook op de bso samen met de kinderen doen..In de cake (of brood) zit een gedroogde boon verstopt en diegene die de boon vindt, is de koning en mag die dag iets leuks verzinnen om te gaan doen. Het is altijd spannend wie de boon in zijn stukje cake vindt Deze traditie is een wijd verbreide traditie met overal kleine variaties. Je mag bijvoorbeeld de hele dag verkleed de koning zijn, de koning mag het eten bedenken, hij/zij hoeft geen taakjes te doen, mag de baas zijn thuis of een leuk uitje verzinnen om in het komende jaar te gaan doen. Wat zou jij je wensen?

Sommige mensen zeggen dat de boon ook wel de kiem is van het nieuwe leven, dat het Christuskind en het nieuwe zonnejaar ons brengt.

Voor veel mensen is Driekoningen geen reden meer tot feest en wordt het alleen gezien als afsluiter van de kersttijd waarbij het moment is gekomen om de kerstboom het huis uit te zetten.

De drie koningen komen nu ook aan op de **jaartafel** bij de kerststal.

Om (voor) te lezen

1. Drie wijzen uit het Oosten van Loek Koopmans
2. Winterlicht van Diana Monsun
3. Maria's kleine ezeltje van G. Sehlin (over de vlucht naar Egypte)
4. Een ster over de grens van Ineke Verschuren

Driekoningen liedjes

Drie - ko - nin - gen, drie - ko - nin - gen, geef mij 'he nieu - wen
hoed; m' - nen ou - wen is ver - sle - te, ons moe - der mag't nie
we - te, on - ze vao - der he - get gèld op de roos - ter neer - ge - teld.

Wij komen van Oosten

kinderliedjes.overtuin.net

Voice

Wij ko - men van Oost - en, wij ko - men van ver. A la ber - li - ne pos - til -
jon! Wij zijn er drie ko - nin - gen met een ster. A la ber - li - ne pos - til - jon! Van cher a -
mi tot in de knie, wij zijn drie ko - nings - kin - de - ren, sa pa - ter trok naar Ven - de - lo, van cher a -
mi!

The image shows a musical score for the song 'Wij komen van Oosten'. It consists of four staves of music in G major (one sharp) and 2/4 time. The first staff is labeled 'Voice' and contains the lyrics: 'Wij ko - men van Oost - en, wij ko - men van ver. A la ber - li - ne pos - til -'. The second staff continues with: 'jon! Wij zijn er drie ko - nin - gen met een ster. A la ber - li - ne pos - til - jon! Van cher a -'. The third staff continues with: 'mi tot in de knie, wij zijn drie ko - nings - kin - de - ren, sa pa - ter trok naar Ven - de - lo, van cher a -'. The fourth staff ends with the word 'mi!'.

Gij sterre gij moet er zo stille niet staan.
A la berline postiljon!
Gij moet er met ons naar Bethlehem toe gaan.
A la berline postiljon!
Van cher ami tot in de knie
wij zijn drie koningskinderen
sa pater trok naar Vendelo, van cher ami!

Wintertijd

De winter is het koude jaargetijde. Het licht wordt steeds minder en het wordt koud. De mensen trekken naar binnen, letterlijk en figuurlijk.

Na Sinterklaas volgt de adventstijd, kerstmis, oud en nieuw en driekoningen.

Koning Winter

Jaartafel:

De kleuren van de jaartafel zijn blauw en wit. Voor koning winter ijsblauw, voor de advent en kerstmis donkerblauw.

Of eenvoudig:

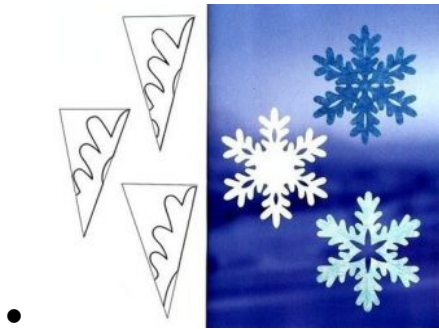

Koning Winter. Daar kun je aan toevoegen: kristallen, ijsbeer, Pelle op skies of sleetje e.d.

De bovenste jaartafel introduceert al Vrouwtje Dooi en de Wortelkindertjes. Die staat tot ongeveer Carnaval. Dan ga je over tot de voorbereiding op de Vastentijd en Pasen. De lente.

Activiteiten

- **Bouwen van een winterdorp**
- **Sneeuwsterren knippen**

•
Benodigdheden:

- Wit vierkant papier
- Schaar

Aan de slag:

Vouw het papier in de diagonaal zodat een driehoek ontstaat. Herhaal die diagonale vouw zodat er een kleine driehoek ontstaat. Vouw nog een laatste keer maar dan in drieën, eerst de ene kant tot 2/3 en dan de andere kant eroverheen. Door uit dit opgevouwen stuk papier, stukjes weg te knippen (kijk hier voor patronen) ontstaat een prachtige sneeuwster. Ideale kunst voor op het raam of voor bij de jaartafel.

Glittersterren

Benodigdheden:

- IJsstokjes
- Lijm
- Glittersterretjes

Aan de slag:

Plak 3 ijsstokjes in een stervorm op elkaar. Beplak nu de stokjes met glittersterretjes. Met een touwtje eraan zien ze er reuze gezellig uit voor het raam.

Winterboom

Benodigdheden:

- Zwart, grijs of blauw papier
- Bruine/zwarte en witte (vinger) verf
- Kwastje

Schilder met de donkere kleur op een stuk papier de stam van een boom met een paar kale takken. Verder mogen kleine of grote vingertjes aan het werk om het hele kunstwerk te bedelven onder een flinke sneeuwstorm van witte vingerafdrukjes.
(Je kunt ook witte propjes papier of wattenplukjes gebruiken.)

Sneeuwpop sok

Benodigdheden:

- Witte kindersok
- Wol
- Rijst
- Knoopjes en pareltjes
- Klein lapje vilt
- Naald en draad

Aan de slag:

Vul de sok eerst met een flink laagje rijst. Stop vervolgens de sok tot 2/3 vol met wol. Bind nu de sok af op 2/3 en verdeel het gevulde deel in een grote en een kleine bal door het wederom af te binden. Draai en bovenste losse stukje sok om als muts voor de pop. Van het lapje vilt knip je een langwerpige stukje sjaal en dat knoop je om de nek van de sneeuwpop. Met kraaltjes naai je de ogen vast. Ogen zitten op de helft van het gezichtje en vormen een driehoek met de mond. Ter afsluiting versier je met knoopjes de buik. Klaar is de sneeuwpop!

Vilten sneeuwpop

Benodigdheden:

- Witte wol (waarmee je kan vilten)
- Zeep
- Lapje vilt voor de sjaal
- Naald en witte en zwarte draad

Aan de slag:

Door wol een beetje nat te maken en in te zeepen, kan je vilten. Door de wol stevig in de palmen van je hand te draaien ontstaat een bol. Elke keer uitwassen, uitknijpen, nieuwe wol erom heen leggen en inzeppen, maakt de bol groter en steviger.

Maak nu twee (of drie) witte bolletjes, eentje een beetje groter dan de andere. Met naald en draad kan je de bollen aan elkaar vastnaaien en met het zwarte draad kan je oogjes en een mond maken (kan natuurlijk ook met natgemaakte potloden). Knip uit het lapje vilt een langwerpige schaal voor om de hals. Groot voordeel, deze sneeuwpop smelt niet in huis :)!

Vilten is voor kinderen een heerlijke activiteit. Het warme water, het gevoel van de wol, de geur van de zeep en het drukken en rollen van de balletjes is niet alleen goed voor de concentratie, het is ook een uitstekende oefening voor de tastzin.

Windlichtje

Hoe maakt je het?

Benodigdheden:

- Glazen pot
- Witte en blauwe zijdevloei
- Waxinelichtje
- Lijm

Aan de slag:

Scheur de zijdevloei in kleine ongelijke stukjes. Plak nu willekeurig of met een bepaalde voorstelling de stukjes met lijm op de buitenkant van de pot. Laat de lijm drogen en zet het waxinelichtje erin. Zo fijn deze kaarsenlichtjes en al met peutertjes te maken.

Op pinterest staan nog veel meer leuke ideeën.

©kleuteridee.nl

Winterboeken om (voor) te lezen

1. **Van herfst tot winter** van Lidwien van Geffen
2. **Met opa in de sneeuw** van S.Boonen & M.Meijer
3. **Jubilientje op het ijs** van H.Hagen & P.Hopman
4. **Ga je mee Kleine Beer** van M.Waddell & B.Firth
5. **Het allerkleinste sneeuwvlokje** van Bernadette
6. **Eekhoorn houdt geen winterslaap** van Annelien van Daalen
7. **De sneeuwkoningin** van Andersen & Bernadette
8. **De kleine ijsbeer** van Hans de Beer
9. **De sneeuwman** van Raymon Briggs
10. **Het boompje** van Hilde Scholten
11. **Tomte Tummetot** van Astrid Lindgren
12. **Winter** van Gerda Muller
13. **Ole's skitocht** van Elsa Beskow
14. **Kan ik er ook nog bij** van Loek Koopmans
15. **Pippa en Pelle in de sneeuw** van Daniela Drescher
16. **Als het winter wordt** van Thomas Müller
17. **De kortste dag** van Carlson Ellis
18. **Waar komt de sneeuw vandaan** van Loek Koopmans
19. **Vrouw Holle (Sprookjes van Grim)**

Op everydaymommyday.com staan leuke filmpjes die je via internet kunt afspelen.

Winterliedjes

*Sneeuwvlokje, wit rokje, waar kom jij vandaan?
Ik kom uit de wolken naar beneden gedaan.
Kom neer op mijn handen, kleine lieflijke ster,
Jij brengt ons een groetje uit de hemei zo ver*

Sterrenvlokjes

Tekst: oud-nederlands

Muziek: F. le Coultre

Ster-ren-vlok-jes da - len, tot-ter aar-de zacht, Dat aan 't slui-m' - rend zaad' - jen

dek-king heeft ge - bracht. Als het een-maal zal gaan groei - en,

zul - len bon - te bloe - men bloei - en. Har - ten waeckt, o, waeckt!

*Uit: 'Ringel Rangel Rijen', pentatonische kinderliedjes,
Franske le Coultre,
Carla Geerlings,
Annelies Rhebergen*

Winter bibber bibber

tekst en muziek: Saskia Koning

F

Het is win - ter, bib - ber, bib - ber en ik bib - ber, bib - ber, bib - ber

C7 F

want bui - ten is het koud. Doe je jas aan, bib - ber, bib - ber.

C F

Zet je muts op, bib - ber, bib - ber. Doe je sjaal om, bib - ber, bib - ber

C7 F

en je wan - ten aan. Het is win - ter, bib - ber, bib - ber

C7 F

en ik bib - ber, bib - ber, bib - ber want bui - ten is het koud.

*Wollen mutsen, winterjassen
dikke wanten die niet passen
brrr, wat is het koud, koud, koud
brrr, wat is het koud!*

*Koude voeten, koude benen
dooie vingers, wintertenen
brrr, wat is het koud, koud, koud
brrr, wat is het koud!*

*Koude oren, koude handen
neus bevroren, klappertanden
brrr, wat is het koud, koud, koud
brrr, wat is het koud!*

*Wollen sokken, wintertruien
natte sneeuw en hagelbuien
brrr, wat is het koud, koud, koud
brrr, wat is het koud!*

*Warm bedje, da's pas lekker
Potjandorie, 'k hoor de wekker
brrr, wat is het koud, koud, koud
brrr, wat is het koud!*

Maria Lichtmis: 2 februari

Maria Lichtmis is het laatste van de lichtfeesten en het feest van het steeds sterker wordende daglicht. Het idee achter dit feest is, dat Moeder Aarde het nieuw geschapen licht opdraagt aan de schepping.

We hebben net het driekoningenfeest met de koningskleuren blauw, rood en groen achter de rug en de tijd glijdt door naar het heldere blauw van Maria Lichtmis op 2 februari.

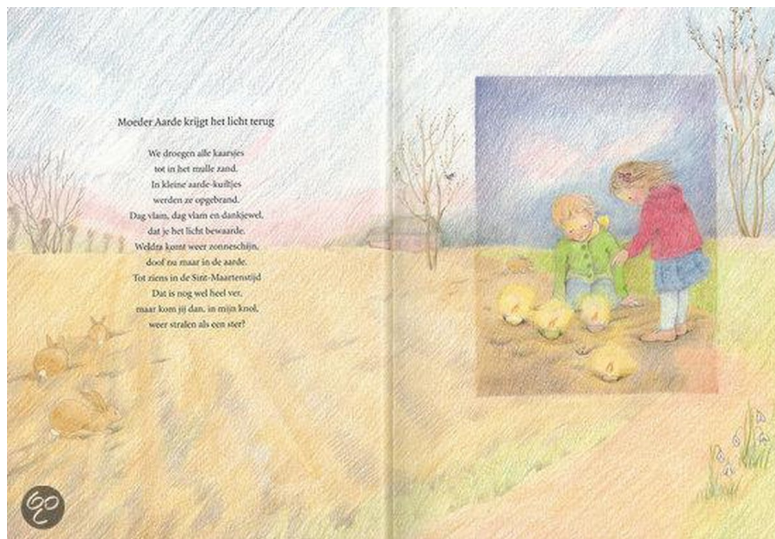
Blauw: In de natuur verandert in de zes weken na kerst de kleur van de hemel. De zon krijgt meer kracht en daardoor wordt de hemelkleur februariblauw; de symbolische kleur van de mantel van Maria. Het is een heldere hemel, zowel overdag als 's nachts de moeite van het bekijken waard. Die helderheid komt doordat er o.a. nog geen pollen en zaden in de lucht hangen. Die helderheid in de lucht kan aan ons mensen een helderheid van geest geven. Die helderheid van geest is belangrijk, omdat we deze periode bezig zijn met plannen maken; er wordt gezaaid voor de toekomst. Zo komen onze plannen in helderheid en goddelijke licht samen in ons hart, willen en uiteindelijk ons handelen.

De jaartafel is wit met wat helder blauw. Er liggen stenen op en sneeuwattributen zoals een Koning Winter en Olle op zijn ski's. Langzaam kan er een hoekje gemaakt worden met Vrouwtje Dooi, de wortelkindertjes en wat meer bruin. Dit hoekje neemt steeds iets

meer ruimte in beslag totdat het sneeuwkllokje als eerste en daarna de ander lentebolletjes er in maart tenslotte bij mogen.

Aan **activiteiten** kan er nog steeds geknutseld worden. De kaarsjes van walnootdopjes kunnen thuis gemaakt worden, maar zandkaarsjes maken is ook leuk. Gebruik voor allebei de kaarsjes een oude pan om de restjes kaarsvet (of de bijenwas) au bain marie op te warmen. Giet voorzichtig wat van het vloeibare vet in een kuiltje in het zand. Houd de lont vast, zodat die niet erin zakt. Als het vet gestold is kun je de **zandkaars** uit het zand halen en zien waarom het een zandkaars heet; hij heeft een korst van zand.

**WE DROEGEN ALLE KAARSJES
TOT IN HET MULLE ZAND
IN KLEINE AARDEKUILTJES**

WERDEN ZIJ OPGEBRAND
DAG VLAM, DAG VLAM EN DANKJEWEL
DAT JE HET LICHT BEWAARDE
WELDRA KOMT NU WEER ZONNESCHIJN
DOOF NU MAAR IN DE AARDE
TOT ZIENS IN DE SINT MAARTENSTIJD
DAT IS NOG WEL HEEL VER
MAAR KOM JIJ DAN IN MIJN KNOL
WEER STRALEN ALS EEN STER?

Het is ook leuk om met kinderen **pindakettingen** te rijgen of **vetbollen** te maken. Doe voor de vetbollen zaadjes in een kartonnen bekertje en giet er voorzichtig gesmolten roomboter in. Op laten stijven en klaar! Op pinterest vind je ook veel.

Tenslotte nog een aantal **leestips**: voor kleuters is De wortelkindertjes, van Freddie Langerer en het verhaaltje van het Sneeuwkllokje (uit Leven met het Jaar van Kutnik) erg mooi. Voor de grote kinderen blijven sprookjes van Grimm leuk en nog weer wat oudere kinderen kunnen smullen van de boeken van John Flanagan die zich afspelen in Skandia of gruwelen van Narnia's Sneeuwheks in de boeken van Lewis.